

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU

Taantuman 2008 vaikutus hiihtokeskusten talouteen

Kimmo Kaikkonen

Liiketalouden koulutusohjelma

Logistiikka

Tradenomi

KEMI 2011

TIIVISTELMÄ

Kaikkonen, Kimmo. 2011. Taantuman 2008 vaikutus hiihtokeskusten talouteen. Opinnäytetyö. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. Kaupan ja kulttuurin toimiala. Kemi. 44 sivua.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli tutkia, vaikuttiko vuoden 2008 taantuma hiihtokeskusten talouteen. Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena. Käytin tutkimuksessani kuuden Etelä-Suomen alueella toimivan hiihtokeskuksen ja neljän Pohjois-Suomen alueella toimivan hiihtokeskuksen tilinpäätösaineiston perusteella laadittuja tunnuslukutiivistelmiä vuosilta 2006–2010. Tunnuslukutiivistelmistä tarkasteltiin kannattavuuden, maksuvalmiuden sekä vakavaraisuuden tunnuslukuja. Teoreettisessa viitekehyksessä käsiteltiin tilinpäätöksen sanomaa, talouden tunnuslukuja sekä talouden suhdannevaihteluita ja niihin vaikuttavia tekijöitä.

Tutkimuksen tulokset osoittivat selkeitä muutoksia Etelä-Suomen ja Pohjois-Suomen hiihtokeskusten kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnusluvuissa. Selkeimmät erot alueiden välillä olivat kannattavuuden tunnusluvuissa. Etelä-Suomen hiihtokeskusten kannattavuudet paranivat, kun taas Pohjois-Suomen hiihtokeskusten kannattavuudet heikkenivät. Hiihtokeskusten maksuvalmiudet heikkenivät selvästi vuonna 2009 Pohjois-Suomessa ja Etelä-Suomessa. Etelä-Suomen hiihtokeskusten keskimääräinen vakavaraisuus parani selvästi vuoden 2008 jälkeen. Pohjois-Suomen hiihtokeskusten keskimääräinen vakavaraisuus ei muuttunut juurikaan vuoden 2008 jälkeen.

Tutkimuksen perusteella todettiin, että kuluttajat ovat selvästi vähentäneet matkoja Pohjois-Suomen hiihtokeskuksiin. Etelä-Suomen hiihtokeskusten palveluita sen sijaan käytettiin huomattavasti enemmän, tämä paransi Etelä-Suomen hiihtokeskusten kannattavuutta sekä vakavaraisuutta.

Asiasanat: tilinpäätös, laskusuhdanne, kannattavuus, suhdannevaihtelut, maksuvalmius, vakavaraisuus

ABSTRACT

Kaikkonen, Kimmo. 2011. Recession 2008 effects to ski resorts finances. Thesis. Kemi-Tornio University of applied sciences. Kemi. Pages 44.

The purpose of my thesis is to research recession 2008 effects to ski resorts finances. I used quantitative methods in this research. In this research I chose six ski resorts in South-Finland and four ski resorts in North Finland. In this research I used these ski resorts financial statements. I research profitability, liquidity and solidity of ski resorts. In theory part of my thesis deals with what financial statements tell about company financial statement, financial key figures trade cycle and which element have an influence to trade cycle.

Results of research indicated clear effects of recession for ski resorts financial statements. Ski resorts profitability, liquidity and solidity changed. The biggest differences were profitability of North Finland ski resorts and profitability of South Finland ski resorts. Profitability of South Finland ski resorts increased and profitability of North Finland ski resorts decreased. Liquidity of ski resorts decreased in year 2009. After year 2008 solidity of ski resorts in South Finland increased. Solidity of ski resorts in North Finland not changed.

On the strengths of this research, was noted that customers have decreased to travels to ski resorts of North Finland. Customers have spent more money to services of South Finland ski resorts than earlier. Which effects positively financial of South Finland ski resorts. Profitability, liquidity and solidity of South Finland ski resorts were improved.

Keywords: financial statement, recession, profitability, trade cycle, liquidity, solidity

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
1 JOHDANTO	6
1.1 Opinnäytetyön tavoitteet	7
1.2 Tutkimusmenetelmä ja perustelu	8
1.3 Tutkimuksen luotettavuus	10
1.4 Aineiston kerääminen.....	11
1.5 Analysointi	11
2 TALOUDEN SUHDANNEVAIHTELUT	13
2.1 Nousukauden tunnusmerkkejä	13
2.2 Laskukauden merkit	14
2.3 Syyt suhdannevaihteluille	16
3 TILINPÄÄTÖS JA TALOUDEN TUNNUSLUVUT	18
3.1 Tilinpäätösanalyysi	18
3.2 Talouden tunnusluvut.....	19
3.2.1 Tunnuslukuanalyysi	20
3.2.2 Liikevaihto	20
3.2.3 Liikevoitto ja liikevoittoprosentti	21
3.2.4 Käyttökate ja käyttökateprosentti	22
3.2.5 Maksuvalmius	23
3.2.6 Vakavaraisuus	24
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	25
4.1 Otannan suorittaminen	25
4.2 Aineiston kerääminen.....	26
4.3 Aineiston tutkiminen.....	26
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET	27
5.1 Liikevaihdon muutokset.....	27

5.2 Käyttökateen sekä käyttökateprosentin muutos 2008 vuoden jälkeen.....	29
5.3 Liikevoiton sekä liikevoittoprosentin muutos vuoden 2008 jälkeen.....	32
5.4 Maksuvalmiuden muutokset vuoden 2008 jälkeen	34
5.5 Omavaraisuusaste prosentin muutokset vuoden 2008 jälkeen.....	37
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	39
6.2 Johtopäätökset kannattavuuden muutoksista	40
6.3 Johtopäätökset maksuvalmiuden muutoksista	41
6.4 Johtopäätökset vakavaraisuuden muutoksista.....	42
LÄHTEET	43

1 JOHDANTO

Taloudessa tapahtuu suhdannevaihteluja tietyin aikaväleihin. Suhdannevaihtelujen voimakkuus ja taajuus voivat vaihdella laajoissa raameissa. Yksinkertaistettuna voidaan sanoa suhdannesyklin olevan pituudeltaan keskimäärin neljästä viiteen vuotta. Tällaiseen suhdannesykliin mahtuu eri suhdannevaiheita. (Pekkarinen & Sutela 2000, 120.) Laskusuhdanne maailmantaloudessa alkoi vuoden 2008 loppupuolella. Talouden laskusuhdannevaihe ylettyi luonnollisesti myös Suomeen.

Laskusuhdanne aiheuttaa epävarmuutta yrityksissä. Tällöin yritykset eivät välttämättä palkkaa uusia työntekijöitä, nuoret eivät työllisty ja olemassa olevia työpaikkoja sanotaan irti. (Pekkarinen & Sutela 2000, 121.) Tämä vaikuttaa kuluttajien ostokäyttäytymiseen, kun käytävissä olevat tulot vähenevät. Kuluttajat miettivät rahankäyttöään uudestaan, ja jos tarvetta on, pyrkivät kotitaloudet karsimaan ostoksiaan niiden tuotteiden ja palveluiden osalta, mitä ne eivät koe välttämättömiksi. Esimerkiksi kalliit harrastukset voivat olla tällaisia palveluita. Laskettelu on melko kallis harrastus, joten opinnäytetyössäni haluan tutkia millaisia vaikutuksia laskusuhdanteen alkamisella oli hiihtokeskusten talouteen.

Suomessa toimii 75 hiihtokeskusta (Suomen hiihtokeskus ry 2011), joiden koko vaihtelee kaupunkien tuntumassa toimivista pienistä lähikeskuksista isoihin tunturikeskuksiin, joista suurimmat ovat tällä hetkellä palveluillaan ja rakennuskannalla mitattuna jo keskikokoisten kaupunkien kokoisia. Pienemmät lähikeskukset toimivat pääsääntöisesti Etelä-Suomen alueella ja isommat tunturikeskukset Pohjois-Suomen alueella.

Tutkin opinnäytetyössäni sitä, vaikuttiko vuoden 2008 lopulla alkanut talouden taantumavaihe hiihtokeskusten taloudelliseen tilanteeseen. Tässä tutkimuksessa käytän hyväksi keskeisiä talouden tunnuslukuja. Tutkittavia tunnuslukuja ovat liikevaihto, käyttökate, käyttökateprosentti, liikevoitto, liikevoittoprosentti, current ratio, quick ratio ja omavaraisuusaste.

Halusin tutkia aihetta, koska itse harrastukseni puolesta käytän hiihtokeskusten palveluita. Aihe on muutenkin mielenkiintoinen, koska ensimmäisen vuoden projekti-kurssin tiimoilta teimme yhteistyötä Keminmaalla toimivan Kallin hiihtokeskuksen kanssa, ja tehtävien pohjalta pohdimme talouden taantumien vaikutusta hiihtokeskusten taloudel-

liseen tilanteeseen. Aiheeseen päädyin tutkiessani opinnäytetyö-aihepankkia ja löysin sieltä aiheen ”Talouden tunnuslukujen vertailua jollain toimialalla”. Tutkimus tehdään käyttäen kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta.

1.1 Opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyössäni tutkitaan, vaikuttiko vuoden 2008 lopulla alkanut talouden taantumavaihe hiihtokeskuksien taloudellisiin tuloksiin. Taloudellisia lukuja analysoimalla tutkitaan hiihtokeskuksien talouden tunnusluvuissa mahdollisesti tapahtuneita muutoksia. Tutkimus toteutetaan tutkimalla Pohjois-Suomen ja Etelä-Suomen hiihtokeskuksien taloudellisia tunnuslukuja.

Tutkimustavoitteisiin päästään tutkimalla ja vertailemalla hiihtokeskuksien vuosien 2006–2010 talouden tunnuslukuja, jotka on laadittu tilinpäätöstietojen perusteella. Tämän tutkimuksen perusteella pyrin selvittämään vuoden 2008 loppupuolella alkaneen taloudellisen taantumien vaikutuksen hiihtokeskuksien taloudellisiin tunnuslukuihin. Tutkimusongelmat ovat seuraavat:

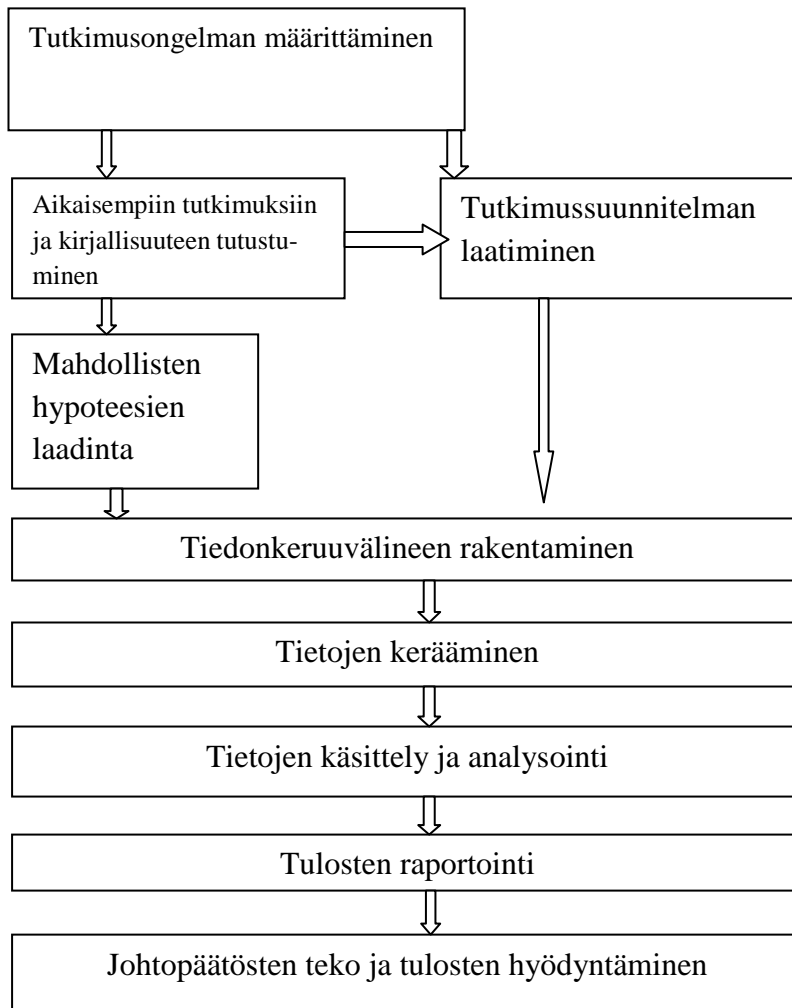
- Millaisia muutoksia on vuoden 2008 jälkeen tapahtunut hiihtokeskuksien talouden tunnusluvuissa
 - kannattavuus
 - maksuvalmius
 - vakavaraisuus?
- Minkälaisia muutoksia edellä mainituissa tunnusluvuissa on mahdollisesti tapahtunut?

Vertailuun tulevat hiihtokeskukset rajaan kymmeneen, näistä neljä hiihtokeskusta valitaan Pohjois-Suomesta ja kuusi hiihtokeskusta Etelä-Suomesta. Nämä hiihtokeskukset valitaan satunnaisotannalla käyttämällä hyväksi satunnaislukugeneraattoria. Suoritan kaksi satunnaisotantaa yhden Pohjois-Suomen hiihtokeskuksien valitsemiseksi ja yhden Etelä-Suomen hiihtokeskuksien valitsemiseksi. Jokainen perusjoukon jäsen eli tässä tapauksessa Pohjois-Suomessa sekä Etelä-Suomessa hiihtokeskustoimialalla toimiva yritys tullaan laittamaan aakkosjärjestyksen mukaan järjestykseen ja jokaiselle hiihtokeskukselle tulee oma järjestysnumero. Satunnaisotannan antamat numerot vastaavat aakkosjärjestyksessä olevien hiihtokeskuksien järjestysnumeroita.

1.2 Tutkimusmenetelmä ja perustelu

Tutkimusmenetelmänä opinnäytetyössä käytän kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta. Kvantitatiivinen tutkimus tutkii ilmiötä numeerisen tiedon pohjalta. Kvantitatiivisen tutkimuksen avulla pyritään selvittämään lukumäärin ja prosenttiosuuksin ilmiössä tapahtuneita muutoksia. Tämä edellyttää riittävän edustavaa ja suurta otosta. Tuloksia pyritään myös havainnollistamaan erilaisin kaavioin ja taulukoin. Olemassa oleva tilanne saadaan kartoitettua, mutta asioiden syitä ei pystytä selvittämään riittävästi. Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä sopii erittäin hyvin opinnäytetyöhöni, koska siinä ilmiötä pyritään kuvaamaan numeerisen tiedon pohjalta. (Heikkilä 2004, 16–17.)

Kvantitatiivinen tutkimus alkaa tutkimusongelman määrittämisellä, jolloin valitaan aihealue, asetetaan työn tavoitteet sekä hankitaan taustatietoa. Tämän jälkeen siirrytään joko tekemään tutkimussuunnitelma tai tutustutaan aikaisempiin tutkimuksiin sekä kirjallisuuteen. Tutkimussuunnitelmaa laadittaessa täsmennetään tutkimuksen tavoitteet, valitaan tutkimusmenetelmä, laaditaan budjetti sekä työskentelyaikataulu, päätetään menetelmät miten tieto hankitaan, määritellään perusjoukko ja käytettävä otanta, valitaan otantamenetelmä ja päätetään aineiston käsittelytapa. Tätä vaihetta seuraa tiedonkeruu välineen rakentaminen. Kun tiedonkeruu väline on saatu rakennettua, siirrytään tietojen keruu vaiheeseen, jossa käytetään aikaisemmin luotua tiedonkeruuvälinettä. Kun tiedot on saatu kasaan, aletaan käsitellä ja analysoimaan saatuja tietoja. Tämän vaiheen jälkeen siirrytään tulosten raportointi vaiheeseen. Viimeisenä vaiheena on johtopäätösten teko ja tulosten hyödyntäminen. Kvantitatiivisen tutkimuksen kulkua havainnollistaa kuva 1. (Heikkilä 2004, 25.)

Kuva 1 Kvantitatiivisen tutkimusprosessin vaiheet (Heikkilä 2004, 25.)

Kvantitatiiviseen tutkimukseen tarvittavat tiedot voidaan hankkia myös muiden keräämistä tilastoista, rekistereistä tai tietokannoista. Tilastoja julkaistaan sähköisessä ja painetussa muodossa. Valmiita aineistoja pystytään harvoin käyttämään hyväksi suoraan kvantitatiivisessa tutkimuksessa. Aineistot ovat usein sellaisessa muodossa, että niitä joudutaan muokkailemaan, yhdistelemään ja tarkistamaan, ennen kuin ne ovat käyttökelpoisia. (Heikkilä 2004, 18.)

Vaikka kvantitatiivisessa tutkimuksessa harvoin pystytään käyttämään valmiita aineistoja, tähän tutkimukseen ne soveltuvat kuitenkin erittäin hyvin. Tilinpäätöstietojen perusteella tehdyt valmiit tunnuslukutiivistelmät ovat käytettävissä sellaisinaan tässä tutkimuksessa. Näin ollen, pystyn käyttämään tutkimuksessani valmiita Internetistä löytyviä aineistoja, joihin saa pientä korvausta vastaan selkeämpiä ja syvällisempiä tietoja.

Opinnäytetyössäni käytän sekä kirjallisuus- että Internet-lähteitä. Tutkimuksessa käytävät tilinpäätösaineistot kerätään Fonectan B2B yritystietorekisteristä. Fonecta Finder tarjoaa syvällistä tietoa yritysten päättäjäistä, yritysten talouden tilanteesta sekä tuotteista ja palveluista. Fonecta Finder tarjoaa yrityksen taloudellisesta tilanteesta informaatiota seuraavasti: maksutta tunnuslukutiivistelmät viiden viime tilikauden ajalta ja maksusta seuraavia palveluita muun muassa: tilinpäätöstiedot kolmelta viimeiseltä tilikaudelta, syventäviä tunnuslukuja viiden viimeisen tilikauden ajalta ja riskiluokitukset.

Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2007, 218 – 219) ovat osoittaneet, että yleisohjeeksi sopii seuraava: mahdollisimman pian aineiston keruuvaiheen jälkeen aloitetaan aineiston käsittely ja analysointi. Tämä ohje sopii paremmin kvantitatiiviseen eli määrälliseen tutkimukseen, jossa ajattelu mukailee lineaarista mallia. Näin ollen ajatellaan, että analyysi etenee vaiheittain. Heti kun aineisto on kerätty, on syytä alkaa analysointiin, sillä tällöin aineisto vielä inspiroi tutkijaa, ja myös aineistoa voidaan täydentää ja selventää helposti.

1.3 Tutkimuksen luotettavuus

Heikkilän (2004, 185) mukaan ensimmäinen edellytys luotettavuudelle on, se että tutkimus on tieteelliselle tutkimukselle asetettujen kriteerien mukainen. Mittauksen luotettavuutta ja/tai hyvyttä voidaan kuvata kahdella käsitteellä: validiteetti ja realabiliteetti. Validiteetillä tarkoitetaan sitä että, mitaako tutkimus mitä sen avulla on tarkoitus selvittää ja realabiliteetti tarkoittaa tutkimustulosten luotettavuutta; onko tutkimuksen tulokset sattumaa vai onko ne toistettavissa. Nämä edellä mainitut käsitteet, muodostavat tutkimuksen kokonaisluotettavuuden. Tutkimuksen luotettavuutta alentavat erilaiset virheet, näitä virheitä syntyy aineiston hankinta tai keräilyvaiheessa. Seuraavilla virheillä on vaikutusta tutkimusaineiston laatuun:

- käsittelyvirheet
- mittausvirheet
- peitto- ja katovirheet
- otantavirheet

Heikkilän (2004, 186) mukaan otantatutkimukseen liittyy aina otannasta aiheutuva satunnaisvirhettä eli otantavirhettä ja kadon aiheuttamaa vääristymää. Mittausvirheitä voi syntyä mittausvälineiden epätarkkuuden, mittausmenetelmän, mittarin heikkouden

vuoksi, mittaukseen vaikuttavien häiriötekijöiden tai mittaavien käsitteiden vaikeuden takia. Peittovirheitä syntyy, silloin kun tutkittavasta perusjoukosta ei ole ajan tasalla olevia tietoja, kuten luetteloa tai rekisteriä. Myös tutkijan avoin toiminta ja tutkimusmenetelmän avoin kuvaus vaikuttaa luotettavuuteen. Muiden tekijöiden lisäksi, myös mahdollisella rahoituksella tai omalla intressillä voi olla vaikutusta luotettavuuden pohjaan.

1.4 Aineiston kerääminen

Heikkilän (2004,18) mukaan kvantitatiiviseen tutkimukseen voidaan tarvittavat tiedot hankkia myös muiden keräämistä tilastoista, rekistereistä tai tietokannoista. Tilastoja julkaistaan sähköisessä muodossa sekä myös painettuna. Valmiit aineistot ovat harvoin sellaisessa muodossa, että niitä pystyttäisiin käyttämään suoraan sellaisinaan kvantitatiivisissa tutkimuksissa.

Tässä tapauksessa valmiit aineistot ovat kuitenkin siinä muodossa, että ne ovat suoraan käytettävissä sellaisinaan tähän tutkimukseen. Näin ollen pystyn käyttämään tutkimuksessani valmiita Internetistä löytyviä aineistoja, joihin saa pientä korvausta vastaan selkeämpiä ja syvällisempiä tietoja. Ennen aineiston keruuta suoritan valinnan vertailuun tulevista yrityksistä. Yrityksien valintaprosessin suoritan yksinkertaisella satunnaisotannalla. Suoritan satunnaisotannan käyttämällä hyväksi Internetistä löytyviä satunnaislukugeneraattoreita. Perusjoukkona on tässä tapauksessa kaikki valitulla toimialalla toimivat yritykset. Perusjoukkona toimivat yritykset tulen listaamaan aakkosjärjestykseen. Näin ollen jokaiselle yritykselle tulee numero aakkosjärjestyksen perusteella. Nämä numerot vastaavat sitten otannalla saatuja lukuja.

1.5 Analysointi

Kanasen (2008, 10) mukaan kvantitatiivinen tutkimus pyrkii yleistämään. Tutkimustulosten voidaan katsoa edustavan koko joukkoa. Kanasen (2008, 51) mukaan tilastollisessa päättelyssä lähdetään liikkeelle siitä, että saadut tilastot voidaan yleistää koskemaan koko perusjoukkoa, josta on poimittu havaintoyksiköt. Luotettavuuden kannalta olisi turvallista tutkia kaikki perusjoukon yksiköt, mutta tämä on usein kustannus- ja

aikataulusyistä johtuen mahdotonta. Eikä kokonaistutkimus takaa siltikään täysin luotettavaa tietoa, sillä kaikissa tutkimuksen vaiheissa piilee virhemahdollisuus.

Hirsjärven, Remeksen sekä Sajavaaran (2007, 219) mukaan heti, kun aineisto on kerätty, on syytä alkaa analysointiin, sillä tällöin aineisto vielä inspiroi tutkijaa, ja aineistoa voidaan myös täydentää ja selventää helposti. Käytettävissä on erilaisia analysointimenetelmiä, joista osalla voi osittain korvata toisen menetelmän. Menetelmiä valittaessa joutuu usein kokeilemaan useaa kyseisille muuttujille sopivaa menetelmää, ennen kuin löydetään tutkimuskysymykseen vastaus. Tilasto-ohjelmien käytön helppous voi helposti johtaa väärinkäyttöön, jos menetelmiin ei ole perehdytty kunnolla.

2 TALOUDEN SUHDANNEVAIHTELUT

Talouskehitys ei ole yleensä kovin suoraviivaista. Tarkastellessa talouden kehitystä pitkällä aikavälillä, voidaan huomata, että talous on kohentunut eli Bruttokansan tuote (BKT) on kasvanut, mutta vuotuista kasvuvauhtia tarkastellessa, huomataan että, kasvuvauhti on vaihdellut huomattavasti. Vastaavasti voi olla vuosia, jolloin BKT jää edellistä vuotta pienemmäksi ja BTK:ssä ei tapahdu kasvua edelliseen vuoteen verrattuna.. (Lindholm & Kauppila 2001, 87.)

Talouskehitys seuraa suhdannesykliä, jonka pituus vaihtelee, usein suhdannesyklin pituus on kuitenkin useita vuosia. Suhdannesyklin vaiheita ovat seuraavat: nousukausi, suhdannehuippu, laskukausi ja taantuma. Suhdannesyklin vaiheiden laajuus voi vaihdella rajustikin, toisinaan nousukausi voi olla erittäin jyrkkä, jolloin tuotanto kasvaa rajusti. (Lindholm & Kauppila 2001, 87.)

Suomen talous on melko suhdanneherkkää. Taloudentilan vaihtelut ovat suomessa olleet usein jyrkempiä kuin suurissa kansantalouksissa. Suomen vientituotteiden kysynnällä maailmalla on suuri rooli yleiseen suhdanne kehitykseen. (Lindholm & Kauppila 2001, 88.)

2.1 Nousukauden tunnusmerkkejä

Nousukauden aikana on tyypillistä, että kokonaistuotannon kasvu on nopeaa. Myös vienti, investoinnit ja kulutus kasvavat nousukauden aikana huomattavasti. Nousukauden aikana myös työntekijöitä tarvitaan yrityksissä runsaasti. Tämä parantaa työllisyyttä. Tyypillistä on myös asuntojen hintojen ja pörssikurssien nousu. Palkkojen nousun ansiosta nousukauden aikana on kuluttajilla enemmän rahaa käytettävissä. Toisaalta vastapainona kuluttajahinnat nousevat nousukauden aikana. Valtion ja kuntien veronkertymät nousevat edellä mainittujen tekijöiden vuoksi nousukaudella. Tämä parantaa julkisen talouden tasapainoa. Pankit myöntävät luottoja nousukaudella huomattavasti enemmän. Länsimaissa 5–6 % vuotuinen kasvu BKT:ssä on varsin voimakasta. Nousukaudelle tyypillistä on myös optimismi, tulevaisuuden usko ja rohkeus taloudellisissa päätöksissä. (Lindholm & Kauppila 2001, 87.)

2.2 Laskukauden merkit

Taloudessa tapahtuvasta laskukaudesta käytetään kansankielessä monia eri termejä. Käytettyjä termejä ovat laskukausi, taantuma, matalasuhdanne ja lama. Taantumalla tarkoitetaan taloudessa tapahtuvaa laskua silloin, kun BKT jää kahtena perättäisenä vuosineljänneksenä edellistä pienemmäksi. Talouden taantumavaiheelle tyypillistä ovat tuotannon kasvun ja hintojen nousun selkeä hidastuminen. Taantumallaan myös vientikysyntä heikkenee. Heikkenevän taloudellisen tilanteen johdosta yritykset voivat joutua irtisanomaan työntekijöitensä, mikä lisää työttömyyttä. Yritysten heikkenevä taloudellinen tilanne aiheuttaa myös konkurssreja yrityksissä. Investointihalukkuus yrityksissä on varovaista. Laskukausi kiusaa myös julkistaloutta valtioita ja kuntia. Tästä seuraa budjettivajeita ja julkisen talouden velkaantumista. Heikentynyt taloudellinen tilanne kiusaa myös kuluttajia, ei pelkästään yrityksiä ja julkista sektoria. Taantumallaan kuluttajat miettivät tarkemmin ostopäätöksiään ja kulutustottumuksiaan. Taantumalle tyypillistä on myös varautuminen niin sanotusti pahan päivän varalle, vaikka varallisuutta olisikin käytettävissä entiseen malliin. (Lindholm, Kauppila 2001, 88.)

Lamalle ei puolestaan ole samanlaista tarkkaa määritelmää samoin kuin taantumalle. Kun, lama on käsillä, on todettu seuraavia seikkoja: taantuma on pitkittynyt, BKT on supistunut voimakkaasti sekä työttömyysaste on erittäin korkea. Suomessa 1990-luvun laskukautta kutsuttiin lamaksi ja vuoden 2008 loppupuolella alkanutta tilannetta kutsuttiin taantumaksi. (Koskela & Rousu 2010, 119 –120).

1980-luvun lopussa Suomen kansantalouden tilassa oli seuraavia piirteitä: BKT:n kasvu oli ollut ripeää, inflaatio oli kasvanut ja puhuttiin työvoimapulasta. Syitä seuranneeseen lamaan olivat viennin heikkeneminen, kansainvälinen taantuma ja Neuvostoliiton romahtaminen, mikä romautti vilkkaan kaupankäynnin. Tuotannon supistuminen ei ollut ainoa seikka 1990-luvun lamassa. Työttömyys oli rajua. Pahimmillaan vuonna 1994 työttömiä oli 408 000. Laman aikana koettiin myös pankkikriisejä ja pankkeja meni nurin kasvaneiden luottotappioiden takia. Pankkeja pyrittiin pelastamaan massiivisilla pankkituilla ja talletukset turvattiin. (Koskela & Rousu 2010, 123.)

Suomen BKT:n kasvu loppui vuonna 1991 ja kääntyi selvään laskuun. Suomen BKT heikkeni kolme seuraavaa vuotta, ja vasta vuonna 1995 BKT nousi lamaa edeltäneelle

tasolle. (Tilastokeskus 2010.) Työttömyys kääntyi vuoden 1990 jälkeen rajuun nousuun. Miesten työttömyys nousi hivenen rajummin kuin naisten työttömyys. Korkeimmillaan vuonna 1993 ja 1994 miesten työttömyysprosentti oli noin 18. Miesten työttömyyden nousu pysähtyi jo vuonna 1993. Naisten työttömyys sen sijaan nousi vielä vuoteen 1995 saakka, tällöin miesten työttömyys oli jo kääntynyt laskuun. Naisten työttömyys kääntyi laskuun vasta vuonna 1997. Naisten työttömyys oli korkeinta vuonna 1995, jolloin naisten työttömyysprosentti oli 15. (Tilastokeskus 2009.)

1980-luvun loppupuolelta 1990-luvun alkuun kotitalouksien kulutuskysyntä oli kasvanut 18 %. Vuosina 1990 – 1995 kotitalouksien kulutuskysyntä kuitenkin romahti rajusti. Kotitalouksien kulutusmenot olivat 1990-luvun puolivälissä 13 % alemmat kuin 1990-luvun alussa. Kulutusta karsittiin eniten vaatteiden ja kenkien, kodinkoneiden ja sisustuksen, asumisen, liikenteen ja hotelli- ja ravintolapalveluiden osalta. (Tilastokeskus 2009.) Vaikka laman aikaan ihmiset joutuivat miettimään uudelleen kulutustottumuksia, pidettiin harrastusvälineitä sekä liikunta- ja vapaa-ajan palveluita tärkeinä. (Tilastokeskus 2008.) Lamavuosina kuluttajat vähensivät vapaa-ajan palveluiden rahan käyttöä selvästi vähemmän kuin esim. liikenteen menoja tai vaateostoksia. (Tilastokeskus 2009.)

Vuoden 2008 talouskehitys oli samanlaista kuin 1990-luvun laskusuhdannetta edeltävänä aikana. Edellisenä vuonna talous oli kasvanut voimakkaasti. Inflaation kasvuvauhti oli ollut kohtalaisen nopeaa, ei kuitenkaan samassa mittakaavassa kuin 1990-luvun laskusuhdanteita edeltäneenä aikana. Vuoden 2008 syksyllä talouskehitys pysähtyi kuin seinään, josta seurasi syvä taantuma. Tällä kertaa alkusysäys taantumaa lähti Yhdysvalloista, jossa rahoituslaitokset myönsivät avokätisesti lainoja asunnonostajille, jotka eivät pystyneet maksamaan lainojaan. Arvottomia lainasopimuksia laitettiin paketteihin, joita kaupiteltiin ympäri maailmaa. Ongelmia ei tullut ennen kuin asuntojen hintojen nousu kääntyi laskuun, josta seurasi romahdus. Rahalaitoksien konkurseja pyrittiin välttämään valtioiden mittavilla tukipaketeilla. Syntyi suurta epäluuloa taloutta kohtaan, luotonsaanti vaikeutui, investointien määrät vähenivät ja yritystoiminta hiljeni. Suomessa valtion apua ei kuitenkaan tarvittu. Taantuma koetteli silti Suomea, viennin supistumisen takia. Työttömien määrä nousi jälleen kuten aikaisempien laskusuhdanteiden aikana. Työttömiä oli 206 000 vuonna 2009. (Koskela & Rousu 2010, 123 – 124.)

Tilastokeskuksen Suomen BKT:n kehitystä kuvaavasta taulukosta huomataan, että BKT:n lasku oli vuonna 2009 jopa rajumpaa kuin 1990-luvun laman pahimmat pudotukset. Tosin laskua ei kestänyt yhtä kauan, vaan jo vuonna 2010 BKT lähti nousuun. (Tilastokeskus 2011.) Työttömyyden kehittymistä seurattaessa huomataan saman suuntaisia muutoksia kuin aikaisemmin miesten työttömyysaste nousi naisten vastaavaa rajummin vuonna 2008 - 2009, kokonaistyöttömyys nousi noin 2 %-yksikköä. (Tilastokeskus 2011)

2.3 Syyt suhdannevaihteluille

Koskela ja Rousu (2001, 120) toteavat, että suhdannevaihtelut taloudessa aiheutuvat kokonaiskysynnän ja kokonaistuotannon vaihtelusta. Kokonaiskysynnän vaihteluihin vaikuttavat erilaisten osatekijöiden muutokset. Näitä osatekijöitä ovat mm. kotitalouksien kulutuskysyntä sekä vienti.

Kotitalouksien kulutuskysyntä seurailee tulojenkehitystä. Käytettävissä olevien tulojen kasvaessa kulutuskin kasvaa. Käytettävien tulojen määrän väheneminen taas johtaa kulutuskäyttäytymisen uudelleen arviointiin ja kulujen mahdolliseen karsimiseen. Silloin kun kotitalouksilla on uskoa parempaan, muuttuu kulutuskäyttäytyminen, jolloin käytetään enemmän rahaa kulutukseen. Jos uskoa tulevaisuuteen ei ole, niin reaktio on päinvastainen. Kotitalouksien säästämiseen vaikuttaa myös muutkin seikat kuin edellä mainitut, kuten vähäinen usko eläkejärjestelmään, jolloin aletaan eläkesäästäjäksi, tai verotukselliset seikat. Tuloveron kasvaessa vähenee kulutettavissa olevat tulot, minkä seurauksena kulutus vähenee ja päinvastoin. (Koskela & Rousu 2010, 120.)

Vuosituhanen vaihteen jälkeen kotitaloudet kuluttivat selkeästi enemmän rahaa kulttuuri- ja vapaa-ajan menoihin kuin aikaisemmin. Kotitaloudet käyttivät urheilu ja vapaa-ajan palveluihin kaksinkertaisen määrän rahaa vuonna 2006 kuin vuonna 2001. Nousua tapahtui myös kaikissa muissa kulttuuri- ja vapaa-ajan menoissa, kuten viihdeelektronikassa, valmismatkoissa, rahapeleissä sekä harrastusvälineissä. Vuonna 2006 käytettiin rahaa selvästi enemmän myös valmismatkoihin kuin vuonna 2001. Valmismatkoihin rahaa käytettiin vuonna 2006 yhtä paljon kuin nousukaudella ennen 1990-luvun lamaa. Näin ollen näyttäisi siltä, että valmismatkojen käyttö on nousukauden trendejä. (Tilastokeskus 2008.)

Vaikka kotitalouksilla on käytettävissä enemmän tuloja ja kulutusmahdollisuudet ovat paremmat, niin kaikki eivät tähän pääse osalliseksi. Eriarvoistuminen eri väestöryhmien kesken on kasvanut. Kulutustottumukset ovat kehittyneet eri sosioekonomisten väestöryhmien kesken epätasaisesti. Tämä näkyy hyvin, kun tarkastellaan kulutusta kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluihin. Ylemmät toimihenkilöt sekä yrittäjät käyttivät vuonna 2006 selvästi enemmän rahaa kulttuurin ja vapaa-ajan palveluihin kuin vuonna 2001. Työttömien asema kuitenkin heikkeni edelleen. Työttömien kulutusmenot kulttuurin- ja vapaa-ajan palveluihin kasvoivat ainoastaan 4 % vuodesta 2001 vuoteen 2006. Työttömien käytettävissä olevat varat menivät elämän perustarpeisiin, ei niinkään vapaa-ajan ja kulttuurin palveluihin. Työttömät kuluttivat esimerkiksi urheilupalveluihin suhteessa selvästi vähemmän kuin muut sosioekonomiset ryhmät. Toisaalta voidaan havaita, että työttömät käyttävät suhteessa selvästi enemmän rahaa erilaisiin rahapeleihin kuin muut sosioekonomiset luokat. (Tilastokeskus 2008.)

Vientikysynnällä on keskeinen rooli suhdannevaihteluiden syntymiselle Suomessa. Viennin osuus Suomen BKT:stä on runsas 40 %. Suomessa viennin vaihtelut ovat jyrkkiä. Mitä suppeammin vienti on keskittynyt eri tuotteisiin tai toimialoihin, sitä voimakkaammin vienti vaihtelee. Vaikka Suomen vienti on monipuolistunut, silti noin 70 % kokonaisviennistä tulee metallien, koneiden, metsäteollisuuden ja sähkötekniikan tuotteista. Vienti koostuu merkittävin osin investointitavaroista. Näiden kysynnän vaihtelut tapahtuvat markkinoilla usein samaan aikaan. Ellei kulutustavaroiden vientiä tai muuta tasoittavaa vientiä ole tarpeeksi, ovat viennin vaihtelut jyrkkiä. Viennin kasvu on ensi vaiheessa lisännyt tuloja ja työpaikkoja vientiyrityksissä. Tämä johtaa uusiin investointeihin ja suurempiin tilauksiin vientiyritysten kotimaisilta alihankkijoilta. Näin ollen viennin kerrannaisvaikutukset ylettyvät kaikkialle talouteen. (Koskela & Rousu 2010, 121 – 122.)

3 TILINPÄÄTÖS JA TALOUDEN TUNNUSLUVUT

Tilinpäätöksen tehtävänä on antaa tilikauden ajalta oikeaa ja riittävää raporttia yrityksen taloudellisesta asemasta ja tuloksesta. Kirjanpitolaki määrittelee, että tilinpäätös täytyy muodostua seuraavista osista tase, tuloslaskelma ja liitetiedot. (Salmi 2006, 27.) Taseella kuvataan yrityksen taloudellista asemaa tilinpäätöspäivänä. Tase kuvaa yrityksen varallisuuden, oman pääoman ja velkojen määrää ja luonnetta. Tuloslaskelma puolestaan kuvaa yrityksen tilikauden tulojen ja menojen määrää sekä luonnetta. Tuloslaskelma kertoo myös tulojen ja menojen erotuksena saatua voittoa tai tappiota ja tämän suuruutta. Liitetiedoilla täydennetään taseessa ja tuloslaskelmassa olevia tietoja. (Ikäheimo & Lounasmeri & Walden 2009, 63.)

Lisäksi julkisesti noteeratun osakeyhtiön (pörssiyhtiö) tai suuren kirjanpitovelvollisen yrityksen, tulee liittää tilinpäätökseen seuraavat osiot toimintakertomus sekä rahoituslaskelma. Suurella kirjanpitovelvollisella tarkoitetaan yhtiötä, jos kaksi seuraavista ehtoista ylittyy:

- liikevaihto 7,3milj €
- taseen loppusumma 3,65milj €
- palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä.

(Salmi 2006, 27.)

Toimintakertomuksessa annetaan tietoja yrityksen toiminnan kehittymistä koskevista tärkeistä asioista, kerrotaan tilikauden jälkeiset tärkeät tapahtumat ja arvioidaan yrityksen todennäköistä tulevaa kehitystä.(Salmi 2006, 79–80.) Rahoituslaskelman tehtävänä on kertoa, mistä yrityksen rahoitus tilikauden aikana on peräisin sekä mihin yritys on rahaa käyttänyt. Kirjanpitoasetuksen mukaan rahoituslaskelmasta tulee selvittää liiketoiminnan, investointien sekä rahoituksen rahavirrat. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 53.)

3.1 Tilinpäätösanalyysi

Tilinpäätösanalyysissä tarkastellaan yrityksen taloudellisia menestystekijöitä ja näiden kehittymistä tarkemmin kuin tunnuslukuanalyysissä. Tähän tarkasteluun käytetään hyväksi erilaisia tunnuslukuja ja muita menetelmiä. Tilinpäätösanalyysissä pyritään tarkas-

telemaan myös lukuarvojen lisäksi näihin mahdollisesti vaikuttaneita syitä. Näin voidaan arvioida tarkemmin esimerkiksi sitä, ovatko yksittäisten tunnuslukujen muutokset satunnaisia vai kertovatko ne pidemmän aikavälin muutoksia. Kaikkia tekijöitä ei luonnollisesti pystytä saamaan selville tilinpäätösinformaatiosta tämän puutteellisuuden takia. (Niskanen & Niskanen 2003, 10.)

3.2 Talouden tunnusluvut

Yrityksen kannattavuutta tarkastellessa tulos on absoluuttinen mittari. Kannattavuutta voidaan mitata tilinpäätösperusteellisesti kahdenlaisilla toisistaan erityyppisillä mittareilla. Toinen tapa on suhteuttaa yrityksen tulos liikevaihtoon, tämä on useimmiten melko hyvään laskentatarkkuuteen johtava tapa, tosin yrityksen vertailun kannalta heikompi. Toinen tapa on suhteuttaa tulos yrityksen resursseihin. Ensiksi mainittua kutsutaan voittoprosenteiksi ja jälkimmäistä pääoman tuottoprosentiksi. Voittoprosentit saadaan kun suhteutetaan tulosta kuvaava määrä liikevaihtoon. Tällaisia tunnuslukuja ovat mm. käyttökateprosentti, liikevoittoprosentti ja tilikauden voitto prosentti. (Leppiniemi & Leppiniemi 2011.)

Maksuvalmiudella tarkoitetaan yrityksen kykyä selviytyä yrityksen liiketoiminnan juoksevista kuluista. Maksuvalmiudella tarkoitetaan siis rahojen jokahetkistä riittävyyttä. Maksuvalmiuden arvioiminen tilinpäätösaineiston perusteella tulee olla varovaista, sillä tilanne voi vaihdella tilikauden aikana merkittävästikin. Maksuvalmiutta edustavat helposti rahaksi muutettavat tase-erät kuten rahat ja pankkisaamiset, rahoitusarvopaperit sekä vaihto-omaisuus. Maksuvalmiutta voidaan arvioida seuraavien tunnuslukujen avulla: current ratio ja quick ratio. Näistä nimensä mukaisesti quick ratio on suppeampi tunnusluku, jossa ei oteta vaihto-omaisuutta huomioon. Current ratio tunnusluvussa otetaan myös yrityksen vaihto-omaisuus huomioon yrityksen omaisuutta laskiessa. Molemmissa tunnusluvuissa yrityksen omaisuus suhteutetaan lyhyt aikaiseen vieraaseen pääomaan. (Leppiniemi & Leppiniemi 2011.)

Vakavaraisuudella tarkoitetaan yrityksen kykyä selviytyä velvoitteistaan pitkällä aikavälillä. Vakavaraisuus on yrityksen rahoituskyvyn mittari, mitä alempi se on sitä suurempi on rahoitusriski. Vakavaraisuutta voidaan mitata mm. rakenteellisesti, jolloin tutkitaan yrityksen oman ja vieraan pääoman suhdetta. Mitä suurempi on vieraspääoma,

sitä suurempi on rahoitusriski. Vakavaraisuutta voidaan tarkastella mm. omavaraisuusasteella. Omavaraisuusastetta mitatessa suhteutetaan yrityksen omapääoma taseen pääomaan. (Leppiniemi & Leppiniemi 2011.)

3.2.1 Tunnuslukuanalyysi

Niskasen ja Niskasen (2003, 9) mukaan tunnuslukuanalyysi on yksinkertaisin ja suppein analyysimuoto. Tunnuslukuanalyysissä esitetään yrityksen taloudellinen tilanne ja siitä tehdään johtopäätöksiä yksinomaan muutamien vakioitujen mittareiden eli tunnuslukujen perusteella. Tunnuslukuanalyysi voidaan nähdä myös varsinaisen tilinpäätöksen tiivistelmänä.

Ikäheimo, Lounasmeri ja Walden (2009, 109) ovat osoittaneet, että tunnuslukuanalyysin pohjalta arvioidaan tilinpäätöksen tunnuslukujen perusteella, miten yrityksen strategia on toteutunut taloudellisesta näkökulmasta. Taloudellisesta näkökulmasta pystytään analysoimaan yrityksen toiminnan laajuutta, yrityksen toiminnan kehitystä, yrityksen toiminnan tehokkuutta, yrityksen toiminnan kannattavuutta sekä yrityksen rahoituksellista asemaa maksuvalmiuden, rahoitusrakenteen että kassavirtojen muodostumisen osalta.

3.2.2 Liikevaihto

Niskasen ja Niskasen (2003, 29) mukaan tuloslaskelman ensimmäinen erä on liikevaihto. Kirjanpitolain mukaan liikevaihtoon luetaan yrityksen varsinaisen liiketoiminnan myyntitulot, joista on vähennetty myönnettyt alennukset, arvonalisäverot ja muut välittömästi myynnin määrään perustuvat verot.

Leppiniemen ja Kyykäsen (2005, 90) mukaan varsinaista liiketoimintaa on yrityksen liiketoiminnan muodossa harjoitettu toiminta. Näin ollen liikevaihtoon luetaan esimerkiksi vaihto-omaisuudesta saadut vastikkeet, mutta ei esimerkiksi pysyvien vastaavien myynnistä saadut tulot. Mahdollisia luottotappioita ei vähennetä liikevaihtoa laskiessa, mutta ne esitetään tuloslaskelmassa kuluina, yleensä erässä liiketoiminnan muut kulut.

3.2.3 Liikevoitto ja liikevoittoprosentti

Salmen (2006, 53) mukaan liikevoitto (tai –tappio) on tulosrivi, josta selviää liikevaihdon ja liiketoiminnan muiden tuottojen määrästä jäljellä olevan rahamäärän, kun liike-toiminnan kulut on vähennetty. Tämä tulosrivi on tärkeä siitä syystä, että se ei ole riip-puvainen pääomarakenteesta. Liikevoitto on erittäin hyvä kannattavuuden mittari, jonka avulla voidaan tehdä johtopäätöksiä yrityksen kannattavuuden tasosta ja kehityksestä. Kun rivi on miinuksella (liiketappio), kertoo se, että yritys ei ansaitse tarpeeksi kattaak-seen toimintansa kulut. Näin ollen lainanantajille ja omistajille ei riitä korvauksia tili-kauden tuotoista.

Ikäheimon, Lounasmeren sekä Waldenin (2009, 118) mukaan liikevoittoprosentin mu-kaan voidaan arvioida miten suurella katteella yritys toimii. Liikevoittoprosentti on myös hyvä toiminnan tehokkuuden mittari, eli kuinka kustannustehokkaasti on saavutet-tu tietty liikevaihdon määrä. Liikevoittoprosentti on erittäin toimiala sidonnainen ja näin ollen eri toimialojen välinen vertailu antaa lähinnä kuvan toimialojen erilaisuudesta. Sen sijaan toimialan sisällä tehtävä vertailu antaa kuvan siitä, mikä yritys on onnistunut jär-jestämään mahdollisimman kustannustehokkaan toiminnan. Leppiniemi & Leppiniemi (2011) osoittaa, että liikevoittoprosentti saadaan laskettua seuraavalla kaavalla:

- $(\text{liikevoitto} / \text{liikevaihto}) \times 100 = \text{liikevoittoprosentti}$

Yrityksen omat toimintaperiaatteet ovat usein pitkäaikaisia, että voittoprosentin muu-toksen tutkiminen antaa huomionarvoista tietoa yrityksen kehittymisestä. Liikevoitto-prosentti on tavanomainen voittoprosentti. (Leppiniemen & Kyykäsen 2005, 124.) Lii-kevoittoprosentille on Yritystutkimusneuvottelukunta (YTN) antanut seuraavanlaisia ohjeellisia arvoja (Salmi 2006,150.):

- yli 10% hyvä
- 5-10% tyydyttävä
- alle 5% heikko

3.2.4 Käyttökate ja käyttökateprosentti

Käyttökate on kannattavuuden mittari. Käyttökatteella yrityksen tulee kattaa mahdolliset investointi kulut, rahoituskulut sekä mahdolliset pääoman palautukset. Käyttökate ei esiinny enää virallisen tuloslaskelman välituloksena. Käyttökate on kuitenkin helposti laskettavissa tuloslaskelmasta seuraavalla kaavalla (Leppiniemi & Leppiniemi 2011.):

- käyttökate = liiketulos + poistot + arvonalenemiset

Käyttökateprosentti soveltuu loistavasti yrityksen kehityksen seuraamiseen sekä saman toimialan sisäiseen vertailuun. Myös eri toimialojen väliseen vertailuun käyttökateprosentti soveltuu jossain määrin. Käyttökateprosentti on myyntikateprosenttia parempi toimialavertailuun. Käyttökateprosentilla on kuitenkin omat heikkoutensa, esim. onko yritys ”liisannut” vai ostanut tuotantovälineensä, sillä vuokratut tuotantovälineet muodostavat osan kustannuksista, kun taas yrityksen omat tuotantovälineet ei aiheuta vuokratuluja, vaan niistä suoritetaan poistoja. Lisäksi ne aiheuttavat pääomakustannuksia (esim. korkoja). Poistot ja korot näkyvät kuitenkin vasta käyttökateen jälkeisessä katteessa. Näin ollen voidaan sanoa että, käyttökate suosii sellaisia yrityksiä, jotka investoivat voimakkaasti. (Ahola, Lauslahti 2002, 138–140.) Yritystutkimusneuvottelukunnan (2005, 55) mukaan käyttökateprosentti on suhteellisen kannattavuuden mittari, joka saadaan kaavasta:

- $100 \times (\text{käyttökate} / \text{liikevaihto})$

Käyttökateprosentille ei ole annettu yleispäteviä tavoitearvoja. Useimmiten käyttökateprosentit asettuvat seuraaviin vaihteluväleihin (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 55.):

- teollisuus 10-25%
- kauppa 2-10%
- palvelu 5-15%

3.2.5 Maksuvalmius

Maksuvalmiudella tarkoitetaan yrityksen kykyä selviytyä juoksevista maksuvelvoitteistaan. Yrityksen kannalta edullisinta olisi selvitä näistä myös ilman viivästyskorkoja, hyödyntäen kassa-alennuksia ja säilyttää hyvän maksajan maine. Yksinkertaistettuna maksuvalmiudella tarkoitetaan, sitä että koko ajan on oltava varallisuutta niin paljon, että pystytään maksamaan kaikki maksuvelvoitteet. (Salmi 2006, 177.)

Maksuvalmiuden tunnusluvusta quick ratio on suppeampi maksuvalmiuden mittari. Quick ratioon lasketaan vain nopeimmin ja halvemmin rahaksi muutettavat erät kuten pankkitili, käteiskassa ja rahoitusarvopaperit. Näitä kutsutaan yhteisnimellä rahoitusomaisuus. Laskukaava quick ratiolle on seuraava (Salmi 2006, 180.):

- $\text{quick ratio} = \text{rahoitusomaisuus} / \text{lyhyt aikainen vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}$

Current ratio tunnusluku puolestaan tarkastelee yrityksen maksuvalmiutta laajemmin ja hieman pidemmällä aikavälillä. Current ratiota laskiessa otetaan huomioon myös vaihto-omaisuus. Näin ollen lyhyt aikaisesta vieraasta pääomasta ei vähennetä ennakkomaksuja. Current ratio lasketaan seuraavalla laskukaavalla: (Salmi 2006, 181.):

- $\text{current ratio} = \text{vaihto-omaisuus} + \text{rahoitusomaisuus} / \text{lyhyt aikainen vieraspääoma}$

Jotta yrityksen maksuvalmiutta olisi helppo arvioida täytyy edellä mainittujen tunnuslukujen ohjeelliset viitearvot tietää. Seuraavasta taulukosta (taulukko 1) selviää sekä quick ration että current ration ohjeelliset viitearvot.

Taulukko 1. Quick ratio js current ratio tunnuslukujen luokitus (Salmi 2006, 180 – 181.)

	quick ratio	current ratio
hyvä	1-	2-
tydyttävä	0,5-0,9	1,0-1,9
heikko	alle 0,5	alle 1,0

3.2.6 Vakavaraisuus

Omavaraisuusaste kertoo sen kuinka paljon yrityksen omaisuutta on rahoitettu omalla pääomalla. Omavaraisuusasteelle on asetettu erilaisia ohjearvoja riippuen yrityksen toimialasta. Vakaalla ja suhdanteista riippumattomalla alalla tulee yritys toimeen pienemmälläkin omavaraisuusasteella kuin yritys jonka tulos heittelee suhdannevaihteluista johtuen. Omavaraisuusasteprosentti lasketaan seuraavalla kaavalla (Salmi 2006, 168–169.):

- omavaraisuusasteprosentti = $(\text{oma pääoma} / (\text{taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot})) \times 100$

Tunnuslukujen sanoman ymmärtämiseksi on hyvä tietää omavaraisuusasteprosentin ohjeelliset viitearvot. Seuraavassa taulukossa (taulukko 2) selviää omavaraisuusasteprosentin viitteelliset ohjearvot.

Taulukko 2. Vakavaraisuus luokitus (Salmi 2006, 169–171.)

Vakavaraisuus Luokitus	Omavaraisuusaste
Hyvä	40% suurempi
Tyydyttävä	20%-40%
Heikko	alle 20%

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tämän opinnäytetyön tutkimusvaihe aloitettiin elokuussa 2011. Tutkimuksen ensimmäinen vaihe oli otannan suorittaminen. Otannalla valittiin tutkimukseen otettavat yritykset. Kun otanta oli tehty ja yritykset selvillä, oli aika aloittaa tarvittavien aineistojen hankkiminen. Tutkimusaineistona tässä opinnäytetyössäni olivat tilinpäätösaineistojen pohjalta laaditut tunnusluku tiivistelmät. Tutkimusaineisto hankittiin elokuun 2011 aikana Fonectan B2B-yritystietorekisteristä. Aineiston hankkimisen jälkeen oli aineiston analysoinnin vuoro. Aineiston analysointi vaihe aloitettiin lokakuussa 2011. Aineiston analysointi vaiheessa laskettiin tunnuslukujen muutoksia edellisen vuoden lukuihin, jotka auttoivat muutoksien huomioinnissa.

4.1 Otannan suorittaminen

Tutkimukseen tulevat kymmenen yritystä valittiin käyttämällä hyväksi satunnaisotantaa. Tähän tarkoitukseen löytyi Internetistä erittäin hyvä satunnaislukugeneraattori. Otantoja suoritettiin kaksi kappaletta, toisella valittiin Pohjois-Suomen alueella toimivat hiihtokeskukset, joita oli 21 kappaletta. Nämä 21 hiihtokeskusta muodostivat Pohjois-Suomen alueen otannan perusjoukon, josta valittiin tutkimukseen neljä hiihtokeskusta. Toinen otanta suoritettiin Etelä-Suomen alueella toimiviin hiihtokeskuksiin. Etelä-Suomen alueella toimii 54 hiihtokeskusta, nämä muodostivat Etelä-Suomen alueen hiihtokeskusten perusjoukon, joista otannalla valittiin kuusi hiihtokeskusta.

Nämä Pohjois-Suomen alueella toimivat 21 hiihtokeskusta laitettiin aakkosjärjestykseen, ja numeroitiin aakkosjärjestyksen mukaan, jolloin numero 1 tuli Hetta-Hiihtomaa nimiselle hiihtokeskukselle ja numero 21 Ylläkselle. Otannalla saatiin luvut 6,13,14 ja 21. Näitä lukuja vastasivat hiihtokeskukset: Levi, Ruka, Saariselkä ja Ylläs. Pohjois-Suomen hiihtokeskukset ovat kaikki isoja hiihtokeskuksia. Otannalla ei tullut valituksi yhtään pienempää hiihtokeskusta.

Etelä-Suomen alueella toimivat hiihtokeskukset laitettiin samalla lailla aakkosjärjestykseen kuin Pohjois-Suomen hiihtokeskukset ja numeroitiin aakkosjärjestyksessä, jolloin numero 1 tuli Alhovuorelle ja numero 54 tuli Äännemäelle. Otannalla saatiin luvut 2, 6, 8, 25, 47 ja 49. Näitä lukuja vastasivat seuraavat hiihtokeskukset: Ellivuori, Himos, Hä-

kärinteet, Messilä, Sveitsin Hiihtokeskus ja Talma. Näistä Himos on selvästi suurin hiihtokeskus.

4.2 Aineiston kerääminen

Kun, otannalla oli saatu valittua tutkimukseen tulevat yritykset (hiihtokeskukset), oli aika siirtyä seuraavaan vaiheeseen, joka oli tarvittavien aineistojen hankkiminen. Aineistot hankittiin Fonectan B2B-yritysrekisteristä, josta saadaan yritysten taloudellisia tietoja sekä muita tärkeitä tietoja. Fonectan yritysrekisterissä on valmiit tunnuslukutiivistelmät seuraavien tunnuslukujen liikevaihdon, tilikauden tuloksen, liikevoittoprosentin ja yrityksen henkilömäärän mukaan viiden viimeisen tilikauden ajalta. Nämä tiedot ovat ilmaiset. Sivustolta tulostettiin kaikkien valittujen yritysten tiivistelmät. Lisäksi tilattiin syventäviä tunnuslukuja, joita ovat omavaraisuusaste prosentti, käyttökate prosentti, sijoitetun pääoman tuotto prosentti, quick ratio ja current ratio. Näiden tunnuslukujen tilaaminen aiheutti pieniä kustannuksia. Kustannuksia aiheutui 3 €/yritys eli näin ollen kustannuksia aineiston hankkimisesta aiheutui kustannuksia 30 €. Tunnuslukuja hyväksi käyttäen laskettiin vielä liikevoittoprosentista ja liikevaihdosta liikevoitto euromääräisesti ja käyttökate prosentista ja liikevaihdosta laskettiin euromääräinen käyttökate.

4.3 Aineiston tutkiminen

Kun aineisto saatiin kerättyä alkoi aineiston tutkimusvaihe. Aineistoista tutkittiin millaisia muutoksia talouden tunnusluvuissa on tapahtunut vuoden 2008 jälkeen, jolloin talouden taantumavaihe ilmeni. Tunnuslukutiivistelmiä hyväksi käyttäen laskettiin kuinka paljon tunnusluvut ovat vuosina 2008–2010 muuttuneet sekä yksittäisissä hiihtokeskuksissa että alueittain. Aineistoja tutkittiin sekä yksittäisten hiihtokeskusten osalta että alueittain. Tutkimuksesta saatujen tuloksien perusteella laadittiin taulukoita ja diagrammeja havainnollistamaan tunnusluvuissa tapahtuneita muutoksia.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä luvussa käydään läpi tutkimuksen tulokset tunnuslukukohtaisesti. Tutkimustuloksia on pyritty havainnollistamaan myös taulukoin ja kuviain. Tutkimuksen tulokset osoittivat selkeitä muutoksia kannattavuuden tunnusluvuissa, jotka erosivat vielä alueellisesti merkittävästi toisistaan. Hiihtokeskuksien maksuvalmiuden muutokset olivat vuonna 2009 samansuuntaisia sekä Etelä-Suomen että Pohjois-Suomen hiihtokeskuksissa.. Vertailussa Etelä-Suomen hiihtokeskuksien vakavaraisuus parani selkeästi vuoden 2008 tasosta vuoteen 2010 mennessä, Pohjois-Suomen hiihtokeskuksien vakavaraisuus ei juurikaan muuttunut taantumaa edeltäneestä tasosta.

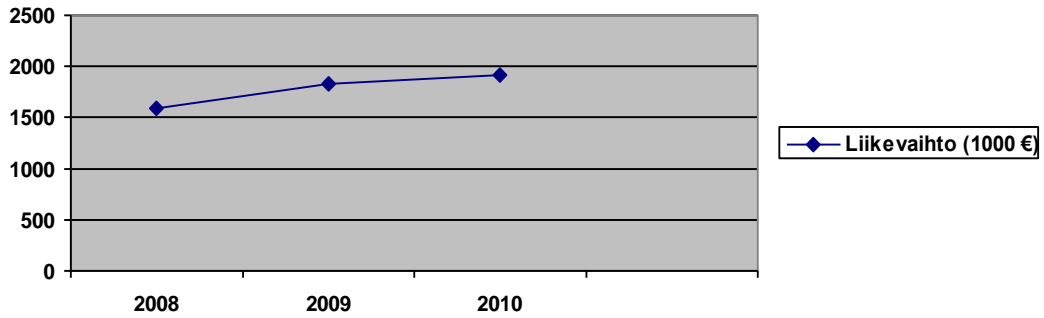
5.1 Liikevaihdon muutokset

Tutkiessa vertailussa olleiden Etelä-Suomen hiihtokeskuksien liikevaihtoja (taulukko 3) huomataan, että liikevaihdot paranivat selvästi vuonna 2009 edellisen vuoden lukemista. Vuonna 2010 liikevaihdot nousivat lähes kaikissa vertailussa olleissa hiihtokeskuksissa. Ainoastaan Häkärinteiden sekä Himoksen hiihtokeskuksissa liikevaihto pieneni edelliseen vuoteen verrattuna.

Taulukko 3. Etelä-Suomen hiihtokeskuksien liikevaihdot vuosina 2008–2010

	2008	2009	2010
Talma	1120 000 €	1307 000 €	1542 000 €
Himos	3189 000 €	3561 000 €	3500 000 €
Ellivuori	663 000 €	1058 000 €	1138 000 €
Sveitsin hiihtokeskus	244 000 €	326 000 €	421 000 €
Messilä	3738 000 €	4056 000 €	4310 000 €
Häkärinteet	629 000 €	666 000 €	611 000 €

Liikevaihdon selkeä nousu Etelä-Suomen hiihtokeskuksissa vuonna 2009 ja 2010 on nähtävissä viivadiagrammista (kuva 2), jossa on esitetty Etelä-Suomen hiihtokeskuksien keskimääräiset liikevaihdot vuosina 2008–2010.

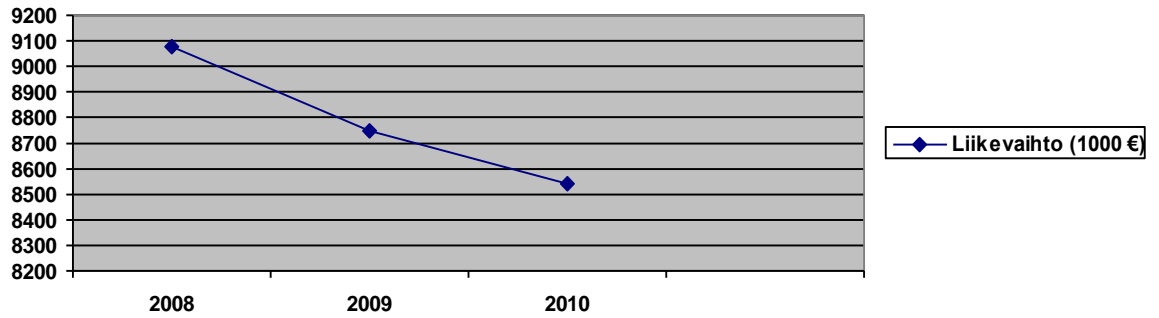
Kuva 2. Etelä-Suomen hiihtokeskusten keskimääräinen liikevaihto vuosina 2008–2010

Tutkiessa (taulukko 4) vertailussa olleita Pohjois-Suomen hiihtokeskusten liikevaihtoja huomataan, että liikevaihdot näissä hiihtokeskuksissa ovat vuonna 2009 laskeneet edellisen vuoden 2008 lukemista. Ainoastaan Rukalla liikevaihdossa on tapahtunut lievää parantumista. Vertailussa olleiden Pohjois-Suomen hiihtokeskusten liikevaihdot jatkoivat heikkenemistä vuonna 2010. Ainoastaan Iso-Ylläksellä pystyttiin parantamaan liikevaihtoa vuonna 2010.

Taulukko 4. Pohjois-Suomen hiihtokeskusten liikevaihdot vuosina 2008-2010

	2008	2009	2010
Ruka	16257 000 €	16380 000 €	15972 000 €
Iso-Ylläs	6538 000 €	5407 000 €	5634 000 €
Saariselkä	1900 000 €	1079 000 €	900 000 €
Levi	11607 000 €	12127 000 €	11659 000 €

Kuvasta 3 ilmenee Pohjois-Suomen hiihtokeskusten keskimääräinen liikevaihto vuosina 2008–2010. Kuvasta näkyy, että liikevaihdon kehitys Pohjois-Suomessa ei noudata samanlaista mallia kuin Etelä-Suomen hiihtokeskusten liikevaihto. Kuvasta ilmenee, että liikevaihto on Pohjois-Suomessa ollut vuoden 2008 jälkeen melko jyrkässä laskussa.

Kuva 3. Pohjois-Suomen hiihtokeskusten keskimääräinen liikevaihto vuosina 2008–2010

5.2 Käyttökateen sekä käyttökateprosentin muutos 2008 vuoden jälkeen

Tutkiessa (Taulukko 5) lukuja huomataan, että vertailussa olleiden Etelä-Suomen hiihtokeskusten käyttökatteet sekä käyttökateprosentit nousivat vuonna 2009 edellisen vuoden lukemista. Ainoastaan Häkärinteillä käyttökate sekä käyttökateprosentti heikkenivät. Seuraavana vuonna 2010 käyttökate jatkoi edelleen nousua. Ainoastaan Ellivuorella sekä Messilällä käyttökate heikkeni edellisen vuoden lukemista. Suhteellinen käyttökate heikkeni vertailussa olleilla Etelä-Suomen hiihtokeskuksilla vuonna 2010. Ainoastaan Himoksella, Sveitsin Hiihtokeskuksella sekä Häkärinteillä käyttökateprosentti nousi edellisen vuoden 2009 lukemista.

Taulukko 5. Etelä-Suomen hiihtokeskusten käyttökatteet ja käyttökateprosentit vuosina 2008–2010

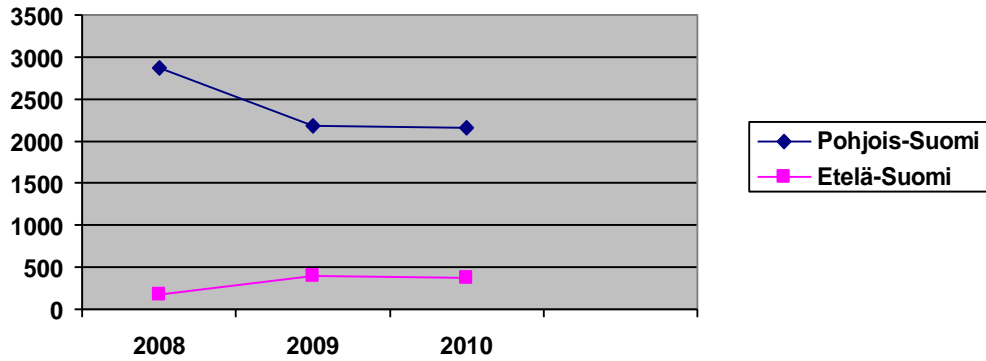
	2008	2009	2010
Talma	68 300 € (6,1 %)	318 900 € (24,4 %)	322 300 € (20,9 %)
Ellivuori	-47 700 € (-7,2 %)	326 900 € (30,9 %)	166 100 € (14,6 %)
Himos	826 000 € (25,9 %)	1268 000 € (35,6 %)	1271 000 € (36,3 %)
Messilä	41 120 € (1,1 %)	369 100 € (9,1 %)	262 900 € (6,1 %)
Sveitsin Hiihtokeskus	21 000 € (8,6 %)	45 600 € (14 %)	97 300 € (23,1 %)
Häkärinteet	154 100 € (24,5 %)	79 900 € (12 %)	97 800 € (16 %)

Tutkittaessa lukuja (Taulukko 6) huomataan, että vertailussa olleilla Pohjois-Suomen hiihtokeskuksilla käyttökateet heikkenivät vuonna 2009. Vuonna 2009 ainoastaan Saariselällä käyttökate parani. Seuraavana vuonna 2010 käyttökate heikkeni edelleen. Ainoastaan Saariselällä ja Iso-Ylläksellä käyttökate nousi edellisen vuoden 2009 lukemista. Käyttökateprosentteja tarkastellessa huomataan, että vuonna 2009 käyttökateprosentti heikkeni kaikissa hiihtokeskuksissa Pohjois-Suomessa. Käyttökateprosentteja vuoden 2010 osalta tarkastellessa huomataan, että käyttökateprosentit heikkenivät edelleen. Ainoastaan Iso-Ylläksellä käyttökateprosentti parani vuonna 2010 edellisen vuoden lukemasta.. Levillä käyttökateprosentti pysyi vuonna 2010 samansuuruisena kuin vuonna 2009.

Taulukko 6. Pohjois-Suomen hiihtokeskuksien käyttökateet sekä käyttökateprosentit vuosina 2008–2010

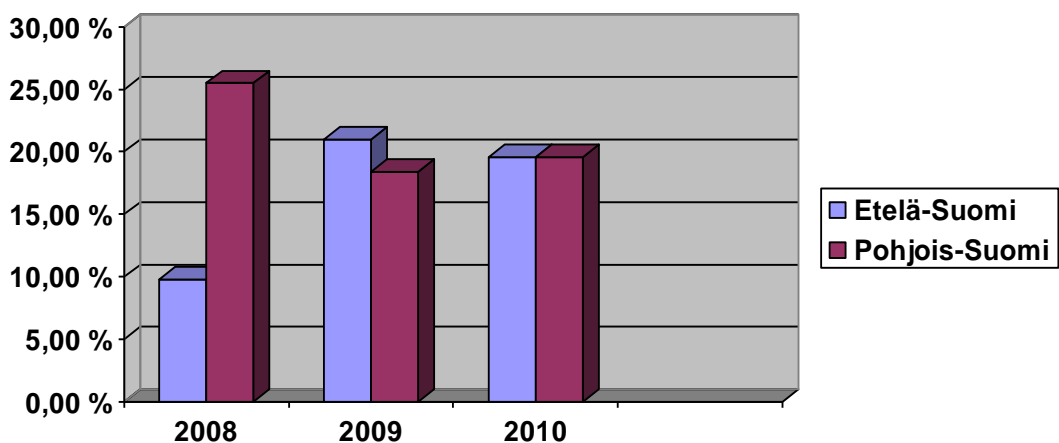
	2008	2009	2010
Ruka	4340 600 € (26,7 %)	3603 600 € (22 %)	3306 200 € (20,7 %)
Levi	4306 000 € (37,1 %)	3735 000 € (30,8 %)	3591 000 € (30,8 %)
Saariselkä	-129 000 € (-6,8 %)	-68 000 € (-7,7 %)	-46 000 € (-8,2 %)
Iso-Ylläs	2942 000 € (45 %)	1471 000 € (27,2 %)	1792 000 € (31,8 %)

Tutkittaessa vertailussa olleiden Pohjois-Suomen sekä Etelä-Suomen keskimääräisiä käyttökateita kuvaavaa viivadiagrammia (kuva 4) huomataan, että keskimääräisissä käyttökateissa on tapahtunut päinvastaisia muutoksia vuonna 2009. Etelä-Suomen hiihtokeskuksissa keskimääräinen käyttökate parani, kun taas Pohjois-Suomen hiihtokeskuksissa keskimääräinen käyttökate heikkeni. Pohjois-Suomen hiihtokeskuksien keskimääräinen käyttökate heikkeni rajusti. Vuonna 2010 keskimääräinen käyttökate hieman heikkeni sekä Etelä-Suomen että Pohjois-Suomen hiihtokeskuksissa.

Kuva 4 Pohjois-Suomen sekä Etelä-Suomen hiihtokeskusten keskimääräinen käyttökate vuosina 2008–2010

Tutkittaessa pylväsdiagrammia (kuva 5), joka kuvaa vertailussa olleiden Pohjois-Suomen sekä Etelä-Suomen hiihtokeskusten keskimääräisiä käyttökateprosentteja huomataan, että Etelä-Suomen hiihtokeskusten keskimääräinen käyttökateprosentti nousi rajusti vuonna 2009, kun taas Pohjois-Suomen hiihtokeskusten keskimääräinen käyttökate laski. Seuraavana vuonna 2010 keskimääräinen käyttökateprosentti ei muuttunut yhtä rajusti, vaan muutokset olivat melko pieniä. Vertailussa olleiden sekä Etelä-Suomen että Pohjois-Suomen hiihtokeskusten keskimääräiset käyttökateprosentit olivat vuoden 2008 jälkeen erinomaisella tasolla, jos tarkastellaan palvelualueen viitteellisiä ohjearvoja käyttökateelle.

Kuva 5. Hiihtokeskusten keskimääräiset käyttökateprosentit vuosina 2008–2010

5.3 Liikevoiton sekä liikevoittoprosentin muutos vuoden 2008 jälkeen

Tarkasteltaessa (taulukko 7) vertailussa olleiden Etelä-Suomen hiihtokeskusten liikevoittoja sekä liikevoittoprosentteja huomataan, että nämä tunnusluvut ovat parantuneet vuonna 2009. Ainoastaan Häkärinteillä tunnusluvut laskivat vuonna 2009. Vuoden 2010 tunnuslukuja tutkiessa huomattiin, että tunnusluvut laskivat vertailussa olleissa hiihtokeskuksissa paitsi Häkärinteillä, Himoksella sekä Sveitsin Hiihtokeskuksella, joissa tunnusluvut nousivat.

Taulukko 7. Etelä-Suomen hiihtokeskusten liikevoitot ja liikevoittoprosentit vuosina 2008–2010

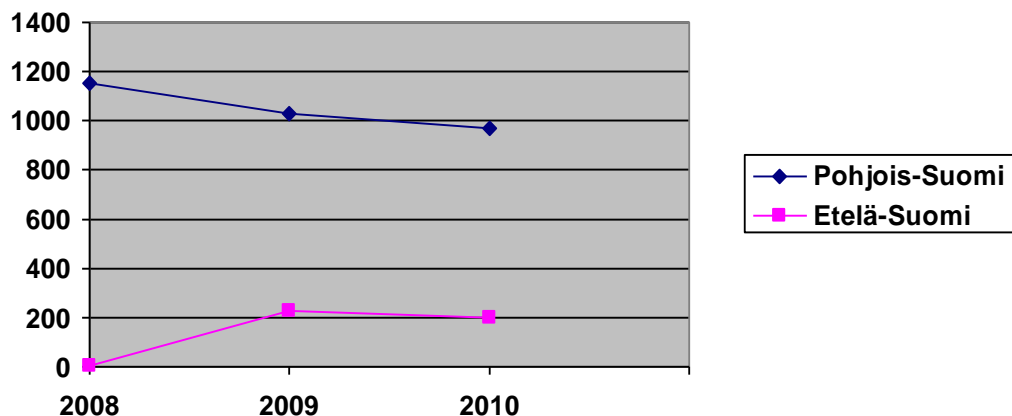
	2008	2009	2010
Talma	21 300 € (1,9 %)	209 100 € (16 %)	189 700 € (12,3 %)
Ellivuori	-173 700 € (-26,2 %)	186 200 € (17,6 %)	28 450 € (2,5 %)
Sveitsin Hiihtokeskus	-980 € (-0,4 %)	30 600 € (9,1 %)	84 200 € (20 %)
Himos	195 000 € (6,1 %)	741 000 € (20,8 %)	753 000 € (21,5 %)
Messilä	-78 500 € (-2,1 %)	223 100 € (5,5 %)	86 200 € (2,0 %)
Häkärinteet	54 700 € (8,7 %)	-14 000 € (-2,1 %)	43 400 € (7,1 %)

Vertailussa olleiden Pohjois-Suomen hiihtokeskusten liikevoittoja sekä liikevoittoprosentteja tarkastellessa (taulukko 8) huomattiin, että nämä tunnusluvut heikkenivät selvästi vuonna 2009, ainoastaan Saariselällä liikevoitto parani, jäädessä kuitenkin miinusmerkkiseksi. Heikkeneminen jatkui myös seuraavana vuonna 2010, ainoastaan Iso-Ylläs sekä Saariselkä pystyivät parantamaan liikevoittojaan.

Taulukko 8. Pohjois-Suomen hiihtokeskusten liikevoitot sekä liikevoittoprosentit vuosina 2008–2010

	2008	2009	2010
Saariselkä	-409 000 € (-21,5 %)	-326 000 € (-30,2 %)	-284 000 € (-31,6 %)
Ruka	3088 800 € (19 %)	2457 000 € (15 %)	2188 200 € (13,7 %)
Iso-Ylläs	2275 000 € (34,8 %)	827 000 € (15,3 %)	1155 000 € (20,5 %)
Levi	1973 000 € (17 %)	1152 000 € (9,5 %)	816 000 € (7 %)

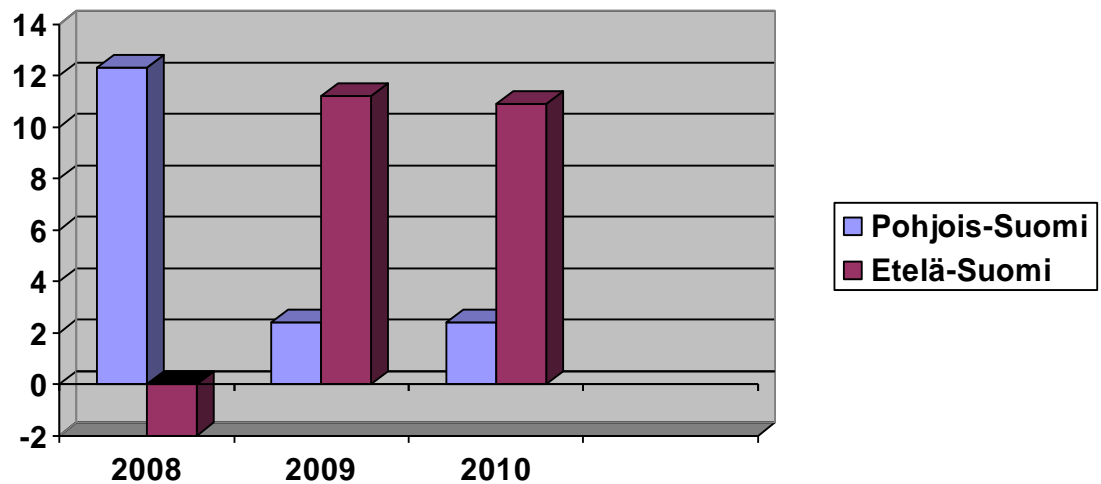
Viivadiagrammissa (kuva 6) selviää Etelä-Suomen sekä Pohjois-Suomen hiihtokeskusten keskimääräinen liikevoitto vuosina 2008, 2009 ja 2010. Kuten kuvasta voidaan todeta, keskimääräinen liikevoitto Pohjois-Suomen hiihtokeskuksissa kääntyi laskuun vuonna 2009. Lasku hieman loiveni vuonna 2010. Vertailussa olleiden Etelä-Suomen hiihtokeskusten keskimääräinen liikevoitto nousi vuonna 2009 selkeästi, seuraavana vuonna keskimääräinen liikevoitto puolestaan heikkeni hieman.

Kuva 6. Pohjois-Suomen sekä Etelä-Suomen hiihtokeskusten keskimääräinen liikevoitto vuosina 2008–2010

Seuraavasta pylväsdiagrammista (kuva 7) selviää vertailussa olleiden Pohjois-Suomen sekä Etelä-Suomen hiihtokeskusten keskimääräiset liikevoittoprosentit. Kuvasta käy selvästi ilmi sekä Pohjois-Suomen että Etelä-Suomen hiihtokeskusten keskimääräisten liikevoittoprosenttien rajut muutokset vuoden 2008 jälkeen. Vuoden 2008 jälkeen Etelä-Suomen hiihtokeskusten liikevoittoprosentti nousi edellisen vuoden miinusmerkkisestä luvusta yli 10 prosentin positiiviseen lukuun. Vuonna 2010 liikevoittoprosentti pysyi suurin piirtein samoissa lukemissa. Pientä laskua tosin oli havaittavissa. Liikevoittopro-

sentti nousi Etelä-Suomen hiihtokeskuksissa hyvälle tasolle vuoden 2008 jälkeen. Pohjois-Suomen hiihtokeskusten keskimääräinen liikevoittoprosentti sen sijaan kääntyi rajuun laskuun vuoden 2008 jälkeen. Vuonna 2010 liikevoittoprosentti pysyi Pohjois-Suomen hiihtokeskuksissa saman suuruisena. Liikevoittoprosentti tippui Pohjois-Suomessa heikolle tasolle vuoden 2008 jälkeen.

Kuva 7. Liikevoittoprosentti keskimäärin hiihtokeskuksissa vuosina 2008–2010

5.4 Maksuvalmiuden muutokset vuoden 2008 jälkeen

Tarkasteltaessa lukuja (taulukko 9) huomattiin, että vuonna 2009 pitemmän ajan maksuvalmius on vertailussa mukana olleilla Etelä-Suomen hiihtokeskuksilla hieman heikentynyt paitsi Ellivuoressa, jossa maksuvalmius oli vastaavasti hieman parantunut. Himoksella pitemmän ajan maksuvalmius ei muuttunut. Seuraavana vuonna 2010 pitemmän ajan maksuvalmius heikkeni edelleen Etelä-Suomen hiihtokeskuksilla paitsi, Himoksella, Talmalla ja Häkärinteillä, joissa maksuvalmius hieman parantui. Tarkasteltaessa maksuvalmiutta suppeammalla maksuvalmiuden tunnusluvulla huomataan, että maksuvalmius heikkeni vuonna 2009 kaikissa vertailussa olleissa hiihtokeskuksissa paitsi Himoksella, jossa maksuvalmiudessa ei tapahtunut muutosta. Suppealla maksuvalmiuden mittarilla tarkastellessa huomataan, että maksuvalmius jatkoi heikentymistä vuonna 2010, paitsi Himoksella, Talmalla sekä Häkärinteillä joilla maksuvalmius puolestaan parani.

Taulukko 9. Etelä-Suomen hiihtokeskusten maksuvalmiuden tunnuslukuja vuosina 2008–2010

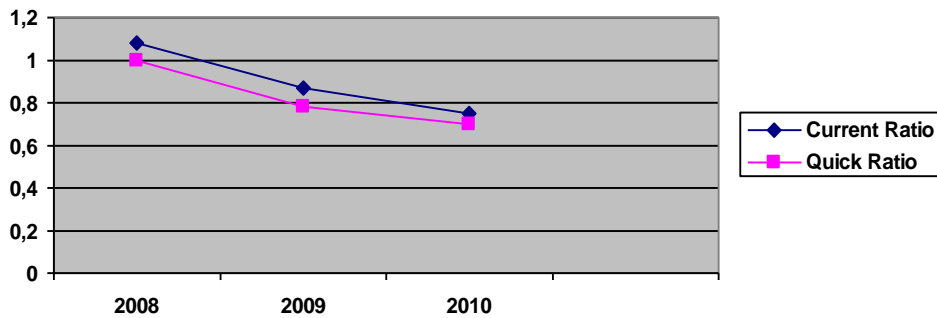
	Current Ratio			Quick Ratio		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Talma	2,0	1,0	1,3	1,7	0,9	1,2
Messilä	1,2	1,1	0,7	1,2	1,1	0,7
Himos	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,4
Ellivuori	0,8	0,9	0,4	0,6	0,5	0,2
Sveitsin Hiihtokeskus	2,0	1,8	1,3	2,0	1,8	1,3
Häkärinteet	0,2	0,1	0,4	0,2	0,1	0,4

Vertailussa mukana olevien Pohjois-Suomen hiihtokeskusten pitemmän ajan maksuvalmiuden lukuja tarkasteltaessa (taulukko 10) huomataan, että vuonna 2009 maksuvalmius Pohjois-Suomen hiihtokeskuksissa heikentyi paitsi Rukalla, jossa maksuvalmius parani hieman. Seuraavana vuonna 2010 pitemmän ajan maksuvalmius Pohjois-Suomen hiihtokeskuksilla oli parantunut paitsi Rukalla, jossa maksuvalmius oli hieman heikentynyt. Suppealla maksuvalmiuden tunnusluvulla tarkasteltaessa huomataan, että maksuvalmius on vuonna 2009 heikentynyt, paitsi Rukalla jossa maksuvalmius hieman parani. Suppealla maksuvalmiuden tunnusluvulla tarkasteltaessa huomataan että, vuonna 2010 maksuvalmius parani paitsi Rukalla, jossa maksuvalmius heikkeni, sekä Saariselällä, jossa suppeammassa maksuvalmiuden tunnusluvussa ei tapahtunut muutosta.

Taulukko 10. Pohjois-Suomen hiihtokeskusten maksuvalmiudet vuosina 2008–2010

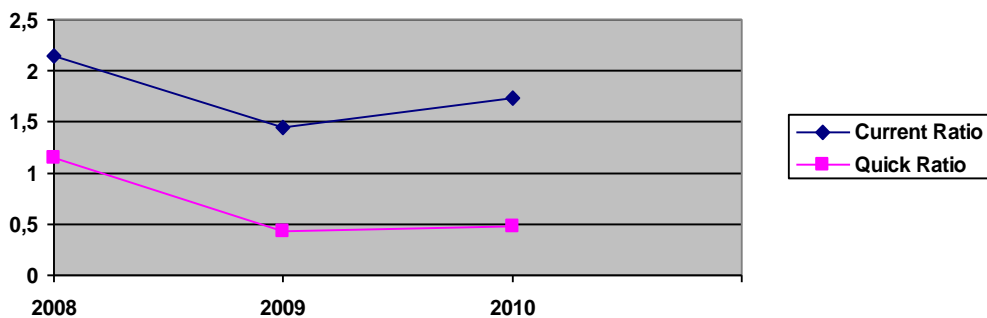
	Current Ratio			Quick Ratio		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Iso-Ylläs	1,0	0,6	0,9	0,7	0,4	0,7
Ruka	0,8	1,0	0,7	0,8	1,0	0,7
Levi	0,4	0,2	0,4	0,2	0,1	0,3
Saariselkä	6,4	4,0	4,9	2,9	0,2	0,2

Kun tarkastellaan vertailussa olleiden Etelä-Suomen hiihtokeskusten keskimääräisiä maksuvalmiuksia (kuva 8) huomataan, että keskimääräiset maksuvalmiudet ovat heikentyneet vuonna 2009 edellisen vuoden tasosta. Seuraavana vuonna 2010 keskimääräiset maksuvalmiudet edelleen heikkenivät, tosin ei yhtä jyrkästi kuin edellisellä vuonna.

Kuva 8. Etelä-Suomen hiihtokeskusten keskimääräiset maksuvalmiuden tunnusluvut vuosina 2008–2010

Vertailussa olevien Pohjois-Suomen hiihtokeskusten keskimääräisiä maksuvalmiuksia (kuva 9) tarkastellessa huomataan, että molemmat maksuvalmiuden tunnusluvut heikkenivät vuonna 2009 melko rajusti. Seuraavana vuonna 2010 keskimääräinen maksuvalmius parantui vertailussa olevissa Pohjois-Suomen hiihtokeskuksissa.

Kuva 9. Pohjois-Suomen hiihtokeskusten keskimääräiset maksuvalmiuden tunnusluvut vuosina 2008–2010

5.5 Omavaraisuusasteprosentin muutokset vuoden 2008 jälkeen

Tarkasteltaessa vakavaraisuuden lukuja (taulukko 11) huomataan, että vakavaraisuus on vuonna 2009 vertailussa olleilla Etelä-Suomen hiihtokeskuksilla parantunut paitsi Häkärinteillä, joissa vakavaraisuus heikkeni. Seuraavana vuonna 2010 vakavaraisuus puolestaan heikkeni kaikissa vertailussa olleissa hiihtokeskuksissa, ainoastaan Himoksella sekä Häkärinteillä joissa vakavaraisuus parani. Häkärinteillä vakavaraisuus parani selkeästi.

Taulukko 11. Etelä-Suomen hiihtokeskusten omavaraisuusasteprosentit vuosina 2008–2010

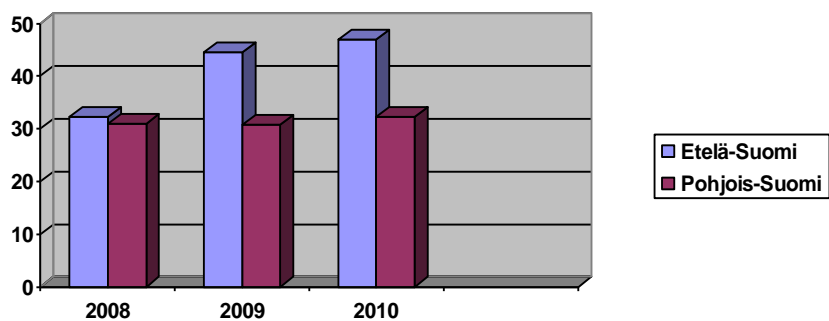
	2008	2009	2010
Talma	54 %	57 %	45 %
Messilä	23 %	68 %	61 %
Sveitsin Hiihtokeskus	39 %	53 %	41 %
Himos	30 %	37 %	44 %
Häkärinteet	6 %	1 %	41 %
Ellivuori	41 %	51 %	50 %

Tutkittaessa Pohjois-Suomen omavaraisuusasteprosentteja (taulukko 12) huomataan, että vakavaraisuus on vuonna 2009 parantunut vertailussa olevilla hiihtokeskuksilla paitsi Saariselällä, jossa omavaraisuusasteprosentti heikkeni. Vakavaraisuus on vuonna 2010 parantunut edelleen vertailussa olevilla Pohjois-Suomen hiihtokeskuksilla paitsi Saariselällä, jossa vakavaraisuus heikkeni edelleen.

Taulukko 12. Pohjois-Suomen hiihtokeskusten omavaraisuusaste prosentit vuosina 2008 – 2010

	2008	2009	2010
Ruka	40 %	45 %	47 %
Levi	37 %	38 %	39 %
Iso-Ylläs	33 %	36 %	40 %
Saariselkä	14 %	4 %	3 %

Tutkittaessa vertailussa olevien hiihtokeskusten keskimääräisiä omavaraisuusaste prosentteja (kuva 10) huomataan, että vuonna 2009 Etelä-Suomen hiihtokeskusten osalta keskimääräinen omavaraisuusaste prosentti parantui selkeästi. Pohjois-Suomen hiihtokeskusten omavaraisuusaste prosenttin jäädessä samalle tasolle kuin vuotta aiemmin. Vuonna 2010 sekä Pohjois-Suomen että Etelä-Suomen hiihtokeskusten keskimääräinen omavaraisuusaste prosentti hieman parani.

Kuva 10. Omavaraisuusaste prosentti keskimäärin hiihtokeskuksissa vuonna 2008–2010

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä kappaleessa käydään läpi lyhyesti tutkimuksen tuloksista tehdyt johtopäätökset. Johtopäätöksissä käsitellään, kuinka taantuma vaikutti kotitalouksien kulutustottumuksiin. Kulutustottumuksien muutosta arvioitiin sen perusteella, kuinka kotitaloudet ovat käyttäneet rahaa vapaa-ajan palveluihin, tässä tapauksessa hiihtokeskuksien palveluihin. Taantumanaikana kotitalouksien on huomattu käyttävän raha selvästi harkitsevimmin, etenkin vapaa-ajan palveluihin käytettävää rahamäärää mietitään tarkoin. Kulutustottumuksissa huomattiin selkeitä muutoksia, millä tavoin kuluttajat ovat käyttäneet rahaa hiihtokeskuksien palveluihin.

Tutkimuksen tuloksissa huomattiin selkeitä eroja etenkin Pohjois-Suomen sekä Etelä-Suomen hiihtokeskuksien kannattavuuden kehityksessä. Hiihtokeskuksien kannattavuuden muutokset olivat täysin päinvastaisia Etelä-Suomessa kuin Pohjois-Suomessa. Kun Pohjois-Suomen hiihtokeskuksien kannattavuudet laskivat, Etelä-Suomen hiihtokeskuksien kannattavuudet puolestaan nousivat taantumaa edeltäneestä tasosta. Kannattavuuden tasot olivat silti hyvällä tasolla molempien alueiden hiihtokeskuksien osalta. Hyvästä kannattavuuden tilasta huolimatta maksuvalmiudet heikkenivät selvästi. Vaikka muutokset olivat melko rajuja, maksuvalmiudet olivat silti hyvällä tasolla. Vakavaraisuudessa tapahtuneet muutokset noudatteli samansuuntaista muutosta Etelä-Suomen hiihtokeskuksien osalta kuin kannattavuuden muutokset, omavaraisuusaste nousi selkeästi vuonna 2009. Pohjois-Suomen hiihtokeskuksissa omavaraisuusaste prosentoin muutokset jäivät vähäisiksi.

6.1 Johtopäätökset kulutustottumuksien muutoksesta

Tutkimuksen tuloksista on havaittavissa, että kotitalouksien kulutustottumukset ovat hieman muuttuneet vuoden 2008 jälkeen. Tämä on havaittavissa tutkiessa Pohjois-Suomen hiihtokeskuksien keskimääräistä liikevaihtoa, joka on laskenut jyrkästi vuoden 2008 jälkeen. Tämän perusteella näyttää siltä, että matkoja Pohjois-Suomen hiihtokeskuksiin on vähennetty. Pohjois-Suomen hiihtokeskuksien laskeneeseen liikevaihtoon on varmasti vaikuttanut myös maailmanlaajuisen taantumanaikana seurauksena heikentynyt ta-

loudellinen tilanne, joka on vaikuttanut myös ulkomaalaisten matkailijoiden halukkuuteen ja mahdollisuuteen tehdä matkoja Pohjois-Suomeen.

Tuloksissa oli havaittavissa se, että suomalaiset kotitaloudet ovat taantumasta huolimatta kuitenkin käyttäneet melko runsaasti hiihtokeskusten palveluita. Sen sijaan, että oltaisiin matkustettu Pohjois-Suomeen isoihin tunturikeskuksiin, on jääty pienempiin lähikeskuksiin. Tämä on selkeästi huomattavissa, kun tarkastellaan Etelä-Suomen hiihtokeskusten keskimääräistä liikevaihtoa, joka on vuoden 2008 jälkeen selkeästi kasvanut. Lähestulkoon kaikki Etelä-Suomen hiihtokeskuksista on pieniä kaupunkien tuntumassa sijaitsevia lähikeskuksia. Kotitaloudet näyttävät käyttävän taantumasta huolimatta rahaa virkistys- ja liikunnallisiin palveluihin, mutta rahaa näihin käytetään selkeästi tarkemmin kuin nousukauden aikana. Toisaalta kaksi aikaisempaa talvea ovat olleet Etelä-Suomessa runsas lumisia, minkä johdosta Etelä-Suomessa on olleet paremmat mahdollisuudet käyttää hiihtokeskusten palveluita. Tämänkin seikka on varmasti osaltaan vaikuttanut siihen, että ollaan jääty Etelä-Suomen lähikeskuksiin.

6.2 Johtopäätökset kannattavuuden muutoksista

Tutkimuksessa havaittiin, että taantumien vaikutukset vertailussa olleiden Etelä-Suomen hiihtokeskusten kannattavuuteen jäivät vähäisiksi. Tuloksista huomattiin se, että taantumasta huolimatta Etelä-Suomen hiihtokeskuksiin on virrannut rahaa selkeästi enemmän. Tämä käy ilmi, kun tarkastellaan keskimääräistä liikevaihtoa, joka kääntyi vuoden 2008 jälkeen selkeään nousuun. Parantunut liikevaihto sai myös keskimääräisen käyttökateprosentin ja keskimääräisen liikevoittoprosentin nousemaan selvästi vuonna 2009. Vaikka keskimääräisen käyttökateprosentin ja keskimääräisen liikevoittoprosentin nousu pysähtyi seuraavana vuonna 2010, olivat näitten tunnuslukujen viitteelliset ohjeavot erinomaisella tasolla. Näiden tulosten perusteella voidaan sanoa, että taantumalla ei ollut negatiivisia vaikutuksia Etelä-Suomen hiihtokeskusten talouden kannattavuuteen.

Tutkimuksesta havaittiin, että vertailussa olleiden Pohjois-Suomen hiihtokeskusten kannattavuuteen taantumalla oli selkeämpi vaikutus kuin vertailussa olleisiin Etelä-Suomen hiihtokeskuksiin. Rahaa Pohjois-Suomen hiihtokeskuksiin ei virrannut samalla tavalla kuin ennen taantumaa. Tämä käy ilmi, kun tarkastellaan Pohjois-Suomen hiihtokeskusten keskimääräistä liikevaihtoa, joka heikkeni selvästi vuodesta 2008 vuoteen 2010. Heikentynyt liikevaihto sai myös keskimääräisen käyttökateprosentin tippumaan melko

rajusti vuonna 2009. Vaikka keskimääräinen käyttökateprosentti laski rajusti, oli se kuitenkin edelleen erinomaisella tasolla, kun tarkastellaan palvelualojen viitteellisiä käyttökateprosentteja. Keskimääräinen liikevoittoprosentti heikkeni vuoden 2008 jälkeen heikolle tasolle. Huomioitavaa on kuitenkin se, että keskimääräistä liikevoittoprosenttia heikentää selkeästi miinusmerkkinen Saariselän liikevoittoprosentti. Muissa vertailussa olleissa Pohjois-Suomen hiihtokeskuksissa liikevoittoprosentti oli vähintään tyydyttävällä tasolla. Näiden tulosten perusteella voidaan sanoa, että vaikka taantuma heikensi liikevaihtoa, kannattavuus oli käyttökateella mitattuna erinomaisella tasolla ja liikevoittoprosentillakin mitattuna Saariselkää lukuun ottamatta vähintään tyydyttävällä tasolla.

6.3 Johtopäätökset maksuvalmiuden muutoksista

Tutkimuksessa havaittiin, että vertailussa olleiden Etelä-Suomen hiihtokeskusten keskimääräinen maksuvalmiuden kehitys on ollut täysin päinvastaista kannattavuuteen nähden. Huolimatta parantuneesta kannattavuudesta vuoden 2008 jälkeen vertailussa olevien Etelä-Suomen hiihtokeskusten maksuvalmiudet eivät parantuneet vuonna 2009, vaan keskimääräinen maksuvalmius vertailussa olleiden Etelä-Suomen hiihtokeskusten osalta laski selkeästi vuoden 2008 lukemista vuoteen 2010 mennessä. Näin ollen tuloksista voidaan todeta se, että taantuma heikensi vertailussa olleiden Etelä-Suomen hiihtokeskusten maksuvalmiuksia, mutta ei kriittisesti. Sillä maksuvalmius oli vuosina 2009-2010 suppealla maksuvalmiuden mittarilla mitattuna tyydyttävällä tasolla.

Tutkimustuloksista voidaan todeta se, että vertailussa olleisiin Pohjois-Suomen hiihtokeskusten maksuvalmiuteen taantumalla oli samansuuntaisia vaikutuksia kuin Etelä-Suomen hiihtokeskusten maksuvalmiuteen. Molemmat maksuvalmiuden tunnusluvut laskivat selkeästi vuonna 2009. Seuraavana vuonna 2010 maksuvalmiuden tunnusluvuissa tapahtui pientä parantumista. Maksuvalmiuden parantumisesta huolimatta maksuvalmius oli selkeästi heikompi kuin ennen taantumaa. Vaikka taantuma laski Pohjois-Suomen hiihtokeskusten maksuvalmiuksia pitemmän ajan maksuvalmiuden mittarilla mitattuna, pysyi maksuvalmius kuitenkin tyydyttävällä tasolla.

6.4 Johtopäätökset vakavaraisuuden muutoksista

Tutkimustuloksista huomattiin, että vertailussa olleissa Etelä-Suomen hiihtokeskuksissa keskimääräinen omavaraisuusprosentti parani huomattavasti vuonna 2009 edellisen vuoden 2008 tasosta. Nousu jatkui myös seuraavana vuonna 2010, tosin ei yhtä voimakkaana kuin edellisenä vuonna. Etelä-Suomen hiihtokeskusten omavaraisuusasteen parantumisen johdosta vakavaraisuus oli hyvällä tasolla vuosina 2009 ja 2010. Omavaraisuusasteen parantumiseen ovat voineet vaikuttaa parantuneet liikevoitot, joiden ansiosta Etelä-Suomen hiihtokeskusten taseen oman pääoman osuus on parantunut. Näiden tulosten perusteella voidaan todeta, että taantuma ei ole heikentänyt Etelä-Suomen hiihtokeskusten vakavaraisuutta, vaan päinvastoin vakavaraisuus on parantunut taantumaa edeltäneestä tasosta.

Tutkimustuloksista huomattiin, että Pohjois-Suomessa keskimääräisessä omavaraisuusasteen prosentissa ei tapahtunut juurikaan muutoksia vuosien 2008-2010 aikana. Keskimääräistä omavaraisuusasteen prosenttia tarkasteltaessa, voidaan todeta Pohjois-Suomen hiihtokeskusten omavaraisuusasteen pysytelleen tyydyttävällä tasolla. Taantumalla ei näin ollen ole ollut negatiivista vaikutusta Pohjois-Suomen hiihtokeskusten omavaraisuusasteen prosentteihin.

LÄHTEET

Painetut

- Ahola, Kari & Lauslahti, Sanna 2002. Laskentatoimi ja kannattavuuden hallinta. 1-2 painos. Wsoy, Helsinki.
- Heikkilä, Tarja 2004. Tilastollinen tutkimus.5. uudistettu painos. Edita Publishing Oy, Helsinki.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. 13 uud painos. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki.
- Ikäheimo, Seppo & Lounasmeri, Sari & Walden Risto 2009. Yrityksen laskentatoimi. 3 uud. painos. Ws Bookwell Oy, Juva.
- Kallunki, Juha-Pekka & Kytönen, Erkki 2007. Uusi tilinpäätös analyysi. 6.painos. Talentum Helsinki.
- Leppiniemi, Jarmo & Kyykänen, Tapani 2005. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. 4. uudistettu painos. Dark oy, Vantaa.
- Niskanen, Jyrki & Niskanen, Mervi 2003. Tilinpäätösanalyysi. Edita Publishing Oy, Helsinki.
- Pekkarinen, Jukka & Sutela, Pekka 2000. Mikrosta makroon. 1.painos. WSOY, Helsinki.
- Salmi, Ilari 2006. Mitä tilinpäätös kertoo? Edita Publishing Oy, Helsinki.
- Seppänen, Henri 2011. Yrityksen analysointi ja tilinpäätös. Kariston kirjapaino Hämeenlinna.
- Yritystutkimusneuvottelukunta 2005. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. 8.korjattu painos. Gaudeamus kirja, Helsinki.

Painamattomat

- Leppiniemi, Jarmo & Leppiniemi, Raili 2011. Tilinpäätöksen tulkinta. 7. Tunnusluvut. Wsoy Pro, Helsinki.
- Suomen hiihtokeskusyhdistys ry 2011. Avoimet hiihtokeskukset. Luettu 21.1.2011
<http://www.ski.fi/avoimet_hiihtokeskukset>
- Tilastokeskus 2010. Bruttokansantuote (BKT) markkinahintaan 1975-2008. Luettu 7.11.2011
<http://www.stat.fi/til/vtp/2008/vtp_2008_2010-01-29_tau_001_fi.html>

Tilastokeskus 2011. Bruttokansantuote (BKT) markkinahintaan 1975-2010. Luettu 7.11.2011.

<http://www.stat.fi/til/vtp/2010/vtp_2010_2011-07-14_tau_001_fi.html>

Tilastokeskus 2009. Katsaus kulutuksen muutoksiin. Luettu 6.11.2011

<http://tilastokeskus.fi/til/ktutk/2006/ktutk_2006_2009-06-08_kat_001_fi.html>

Tilastokeskus 2008. Runsauden yhteiskunta sijoittaa vapaa-aikaan. Luettu 11.11.2011.

<http://www.stat.fi/artikkelit/2008/art_2008-04-09_006.html>

Tilastokeskus 2009. Työttömyysasteet sukupuolen mukaan vuosina 1989-2008, 15-74-vuotiaat. Luettu 7.11.2011

<http://www.stat.fi/til/tyti/2008/tyti_2008_2009-01-20_kuv_002.html>

Tilastokeskus 2011. Vuoden 2010 työllisyys ja työttömyys edellisvuoden tasolla. Luettu 7.11.2011

<http://www.stat.fi/til/tyti/2010/tyti_2010_2011-02-15_tie_001_fi.html>